

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἐννάτος

Συνδρομή ἑτησία : Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἑτησιαί.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως : Ὀδὸς Σταδίου, 6.

6 Ἰανουαρίου 1880

Σφραγὶς τοῦ
ΥΠΕΙΘΑΣΤΥΝΟΜΕΙΟΥ ΛΕΩΝΙΑΙΟΥ
ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΚΙΝΕΖΟΥ ΠΑΘΗΜΑΤΑ ΕΝ ΚΙΝΑΙ

Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου

Συνίμα· ἰδί σελ. 817.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄

Ὅπου ὁ Κιν-Φὸ καθίσταται ὁ διασημότετος ἄνθρωπος τοῦ Οὐρανίου Κράτους.

Ἐν τούτοις ὁ Βάγγ δὲν εὕρισκετο.

Ὁ Κιν-Φὸ ἤρχιζε ν' ἀγανακτῆ ὅτι ἠναγκάζετο νὰ μένη ἀργός, μὴ δυνάμενος τοῦλάχιστον νὰ τρέξῃ κατόπιν τοῦ φιλοσόφου. Τοῦτο δὲ ἀνῆσυχαι ἐπίσης καὶ τὸν κύριον πράκτορα τῆς Ἐκατορτούτιδος. Σκεφθεὶς τὸ κατ' ἀρχὰς ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο σπουδαῖον, ὅτι ὁ Βάγγ δὲν ἤθελεν ἐκπληρώσει τὴν ὑπόσχεσίν του, ὅτι καὶ εἰς αὐτὴν ἔτι τὴν Ἀμερικὴν δὲν θὰ ἐπετρέποντο τοιαῦται φρενοτροπίαί, κατήντησεν ἐπὶ τέλους νὰ σκεφθῆ ὅτι οὐδὲν ἦτο ἀδύνατον εἰς τὸν παρὰδοξον ἐκεῖνον τόπον, ὅστις ὀνομάζεται Οὐράνιον Κράτος. Συνεμερίσθη δὲ οὕτω τὴν γνώμην τοῦ Κιν-Φό, ὅτι, ἂν δὲν κατωρθοῦτο ν' ἀνευρεθῆ ὁ φιλόσοφος, ἤθελεν οὗτος βεβαίως τηρήσει τὸν λόγον του. Ἡ ἀφάνειά του μάλιστα ἐνεδείκνυεν, ὅτι σκοπὸς του ἦτο νὰ προβῆ εἰς ἔργον ἀπροσδόκητος, ταχύς καὶ κεραυνοβόλος, καὶ ἀποθέτων ἐπὶ τοῦ θύματός του τὴν ἐπιστολὴν αὐτοῦ, νὰ ἐμφανισθῆ εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Ἐκατορτούτιδος, ἵνα πληρωθῆ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ ἀσφαλισθὲν κεφάλαιον.

Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ εἰδοποιηθῆ ὁ Βάγγ· ἀλλ' εἰδοποιήσεις ἀπ' εὐθείας ἦτον ἀδύνατος.

Ἠναγκάσθη ἐπομένως ὁ ἔντιμος Κ. Γουλιέλμος I. Βίδουλφ νὰ μεταχειρισθῆ τὰ ἔμμεσα δη-

μοσιογραφικὰ μέσα, καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν παντοῖαι εἰδοποιήσεις ἐπλήρωσαν τὰς στήλας τῶν κινεζικῶν ἐφημερίδων, τηλεγραφήματα δ' ἀπεστάλησαν πρὸς τὰς ξένας ἐφημερίδας τῶν δύο κόσμων.

Ἡ Τσίγγ-Πάο, ἐπίσημος τοῦ Πεκίνου ἐφημερίς, τὰ κινεζικὰ φύλλα τοῦ Σάγγ-Χαί καὶ τοῦ Χόγγ-Κόγγ, αἱ μᾶλλον διαδεδομέναί ἐφημερίδες τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς βορείου καὶ νοτίας Ἀμερικῆς ἐπανελάθον, μέχρι κόρου τὴν ἐπομένην ἀγγελίαν :

«Ὁ Κύριος Βάγγ, ἐκ Σάγγ-Χαί, παρακαλεῖται νὰ θεωρήσῃ ὡς μὴ γενομένην τὴν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Κ. Κιν-Φὸ συμφωνίαν τῆς 2 ἠλξάντος Μαΐου, διότι ὁ Κ. Κιν-Φὸ μίαν καὶ μόνην σήμερον ἔχει ἐπιθυμίαν, ν' ἀποθάνῃ ἐκατοντούτης».

Τὴν παράδοξον δὲ ταύτην εἰδοποίησιν παρηκολούθησε μετ' ὀλίγον ἡ ἐπομένη, πολὺ βεβαίως πρακτικωτέρα :

«Δύο χιλιάδες ταλλήρων ἦτοι δεκατρεῖς χιλιάδες ταε.λ δίδονται ἀμοιβῇ εἰς ὃν τινα γνωστοποιήσῃ εἰς τὸν Κ. Γουλιέλμον I. Βίδουλφ, κύριον πράκτορα τῆς Ἐκατορτούτιδος ἐν Σάγγ-Χαί, τὴν διαμοιρῆν τοῦ Κ. Βάγγ, κατοικοῦ τῆς εἰρημένης πόλεως».

Δὲν ἦτο βεβαίως εὐλόγος ὑπόθεσις ὅτι ὁ φιλόσοφος ἤθελε διατρέξει τὸν κόσμον ὀλόκληρον κατὰ τὸ διάστημα τῶν πενήτηκοντα πέντε ἡμερῶν, αἵτινες τῷ ὑπελείποντο πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ὑποσχεσέως του. Ἐπρεπε δὲ μᾶλλον νὰ ὑποτεθῆ, ὅτι ἐκρύπτετο εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Σάγγ-Χαί, ὅπως ὠφελήθῃ ἐκ πάσης εὐκαιρίας. Ἀλλ' ὁ Κ. Βίδουλφ οὐδεμίαν πρόνοιαν ἐνόμιζεν ἀνωφελῆ.

Πολλὰ παρήλθον ἡμέραι, καὶ τὰ πράγματα δὲν μετεβάλλοντο. Συνέβη δέ, ὥστε αἱ ἀγγελίαι αὗται, ἐπαναλαμβανόμεναι ὑπὸ τὸν ἀμερικανικὸν τοῦτον τύπον: **ΒΑΓΓ! ΒΑΓΓ! ΒΑΓΓ! ΚΙΝ-ΦΟ! ΚΙΝ-ΦΟ! ΚΙΝ-ΦΟ!** νὰ κινήσωσιν ἐπὶ τέλους τὴν δημόσιον προσοχὴν καὶ τὴν γενικὴν εὐθυμίαν.

Ἐγέλων καὶ αὐτοὶ τῶν ἀπατάων τοῦ Οὐρανίου Κράτους ἐπαρχίων οἱ κάτοικοι.

- Ποῦ εἶνε ὁ Βάγγ ;
- Ποῖος εἶδε τὸν Βάγγ ;
- Ποῦ μένει ὁ Βάγγ ;
- Τί κάμνει ὁ Βάγγ ;

— Βάγγ! Βάγγ! Βάγγ! εφώναζον οί μικροί Κινέζοι εἰς τοὺς δρόμους, καὶ αἱ ἐρωτήσεις ἐκεῖναι διεσταυροῦντο μετ' ὀλίγον πανταχοῦ.

Καθίστατο δὲ οὕτω τοῦ συρμοῦ ὁ Κιν-Φό, ὁ ἀξιότιμος ἐκεῖνος οὐρανίων, ὅστις μίαν καὶ μόνην ἐπιθυμίαν εἶχε, ν' ἀποθάνῃ ἑκατοντούτης, καὶ ἤξιον νὰ διαγωνισθῇ περὶ μακροβιότητος πρὸς τὸν διάσημον ἐκεῖνον ἑλέφαντα, οὗτινος ἡ εἰκοστὴ πενταετηρίς συνεπληροῦτο κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐντὸς τῶν βασιλικῶν σταύλων τοῦ Πεκίνου.

— Μεγαλώνει ὁ Κιν-Φό;

— Πῶς ἔχει εἰς τὴν ὑγείαν του;

— Χωνεύει τακτικά;

— Ὁὰ φορῆσθ' ἐντὸς ὀλίγου τὸ κίτρινον φέρεμα τῶν γερόντων;

Τοιαῦτα λέγοντες ἀστεῖα προσηγορεύοντο οἱ πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ μανδαρίνοι, οἱ ἔμποροι τοῦ χρηματιστηρίου καὶ οἱ μικρέμποροι τῆς ἀγορᾶς, οἱ ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ εἰς τὰς τρίδους καὶ οἱ κωπηλάται ἐπὶ τῶν πλωτῶν οἰκημάτων των.

Οἱ Κινέζοι εἶνε εἴρωνες καὶ φαιδραὶ, δὲν δύναται τις δὲ ν' ἀρνηθῇ, ὅτι ὑπῆρχεν ἀφορμὴ πρὸς φαιδρότητα. Ἐβρίθον ἐπομένως οἱ ἀστεῖσμοι καὶ ἐπλημμύρουν τὰ κατὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου σκώμματα.

Ὁ Κιν-Φό, ἄκων βεβαίως ἀλλὰ κατ' ἀνάγκην, ὑπέμενε τὰς δυσαρέστους ἐκεῖνας συνεπείας τῆς παραδόξου ἐπισημότητός του. Ἐγείνε μάλιστα καὶ ἄσμα εἰς χλεύην αὐτοῦ, ἀδόμενον πρὸς τὸ μέλος τοῦ «Μάν-Τσιὰγγ-Χούγγ» ἦτοι «Τ' ἀέρι πού φυσάει 'ς ταῖς ἰτταῖς». Ἐδημοσιεύθη δὲ καὶ ἐλεγείον διακωμωδοῦν αὐτὸν κ' ἐπιγραφόμενον «Αἱ πέντε φυλακαὶ τοῦ Ἐκατοντούτους». Ὁ τίτλος ἦτο ἐλκυστικός, καὶ μυριάδες ἐπωλήθησαν ἀντιτύπων πρὸς πέντε σαπέκα τὸ φύλλον.

Πρὸς τὸν θόρυβον τοῦτον ἠγανάκει μὲν ὁ Κιν-Φό, ἔχαιρε δὲ τοῦναντίον ὁ Βίδουλφ. Ἄλλ' ὁ Βάγγ οὐχ ἦτον ἔμενον ἀφαντος καὶ κρύφιος.

Τὰ πράγματα ὅμως προέβησαν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἡ θέσις τοῦ Κιν-Φό κατήντησεν ἐπὶ τέλους ἀφόρητος. Ὅσάκις ἐξήρχετο τῆς οἰκίας, ὄμιλος Κινέζων παντὸς φύλου καὶ πάσης ἡλικίας συνώδευεν αὐτὸν διὰ πάσης ὁδοῦ καὶ προκυμαίας, δι' αὐτῶν ἔτι τῶν ξένων παραχωρήσεων καὶ διὰ τῆς πεδιάδος. Ὅσάκις δ' ἐπέστρεφεν οἴκαδε, ὄχλος πολὺς ἀστείων περιεκύκλιον τὴν εἴσοδον τοῦ γιάμην του.

Πᾶσαν πρώταν προσεκαλεῖτο νὰ φανῇ εἰς τὸν ἐξώστην τοῦ δωματίου του, ἔν' ἀποδείξῃ ὅτι οἱ ὑπῆρται του δὲν κατέθηκαν αὐτὸν προῶως εἰς τὸ φέρετρον τῆς Σκιαδὸς τῆς Μακροβιότητος. Αἱ ἐφημερίδες ἐδημοσίευσαν χλευαστικῶς δελτία περὶ τῆς ὑγείας του καὶ σχόλια εἰρωνικά, ὡς ἂν ἦτο μέλος τῆς βασιλευσούσης δυναστείας. Ἀπλῶς δ'

εἶπεῖν καθίστατο γελοῖος ἔντελῶς ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν.

Οὕτω τέλος ἡμέραν τινά, τὴν 21 Μαΐου, ὁ Κιν-Φό, ἀγανακτῶν καὶ τεταραγμένος, μετέβη πρὸς τὸν ἐντιμότατον Γουλιέλμον Ι. Βίδουλφ καὶ ἀνεκοίνωσεν αὐτῷ, ὅτι σκοπὸς του ἦτο ν' ἀναχωρήσῃ πάραυτα, διότι εἶχε βαρυνθῆ πλεον τὸ Σάγγ-Χαῖ καὶ τοὺς κατοίκους του.

— Ἀλλὰ διατρέχετε ἴσως οὕτω περισσοτέρους κινδύνους, παρετήρησεν ὀρθῶς ὁ κύριος πρᾶκτωρ τῆς Ἐκατοντούτιδος.

— Ἀδιαφορῶ! ἀπήντησεν ὁ Κιν-Φό. Λάβετε τὰ μέτρα σας.

— Καὶ ποῦ ὑπάγετε;

— Ἐμπρὸς μου, χωρὶς σκοπόν.

— Καὶ θὰ σταματήσετε;

— Εἰς κανὲν μέρος.

— Πότε θὰ ἐπανέλθετε;

— Ποτέ.

— Καὶ ἂν λάβω εἰδήσεις περὶ τοῦ Βάγγ;

— Ὁ διάβολος νὰ τὸν πάρῃ. Τί τρέλλα ἔκαμα νὰ τοῦ δώσω τὴν ἀνόητον ἐκείνην ἐπιστολήν!

Ἐνδομύχως ὁ Κιν-Φό ἠσθάνετο μανιώδη ἐπιθυμίαν ν' ἀνεύρῃ τὸν φιλόσοφον. Ἡ ἰδέα, ὅτι ἡ ζωὴ του εὕρισκετο εἰς ἄλλου χεῖρας, παρώργιζεν αὐτὸν μέχρι δαιμονισμοῦ, καὶ ἀφόρητος τῷ ἐφαίνετο ἡ μηνιαία ἔτι, ὑπὸ τοιούτους ὅρους, προσδοκία. Τὸ ἀρνίον μετεβάλλετο εἰς λυσσῶντα λύκον.

— Ἀναχωρήσατε λοιπόν, ἀφοῦ τὸ θέλετε, εἶπεν ὁ Γουλιέλμος Ι. Βίδουλφ. Ὁ Κραῖγ καὶ ὁ Φράϋ θὰ σὰς ἀκολουθήσουν πανταχοῦ.

— Πολὺ καλὰ, ἀπεκρίθη ὁ Κιν-Φό, ἀλλὰ σὰς προειδοποιῶ, ὅτι θὰ κάμουν δρόμον.

— Ὅσον καὶ ἂν κάμουν, ἀγαπητέ μου κύριε, δὲν θὰ λυπηθοῦν τὰ πόδια των.

Ὁ Κιν-Φό ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ παρεσκεύασεν ἀμέσως τὰ τῆς ὁδοπορίας του.

Ὁ Σούν, πρὸς μεγίστην του δυσαρέσκειαν—διότι ἀπεστρέφετο τὰς μετατοπίσεις—ἔμελλε νὰ συνοδεύσῃ τὸν κύριόν του. Οὐδεμίαν ὅμως ἀπετόλμησε παρατήρησιν, διότι ἐγνώριζεν, ὅτι πᾶσα παρατήρησις θὰ ἐπληρώνετο δι' ἐνὸς τεμαχίου τοῦ πλοκάμου του.

Οἱ δὲ Φράϋ-Κραῖγ, ὡς γνήσιοι Ἀμερικανοί, ἦσαν πάντοτε ἔτοιμοι εἰς ἀναχώρησιν, ἔστω καὶ εἰς τὸ ἄκρον τοῦ κόσμου. Ἐν μόνον ἠρώτησαν.

— Ποῦ θὰ . . . εἶπεν ὁ Κραῖγ.

— Ὑπάγετε; προσέθηκεν ὁ Φράϋ.

— Πρῶτον εἰς τὸ Νάν-Κίγγ, καὶ ἔπειτα εἰς τὸν διάβολον!

Τὸ αὐτὸ μειδίαμα διέστειλε συγχρόνως ἀμφοτέρων τὰ χεῖλη. Καὶ οἱ δύο ἦσαν κατευχαριστημένοι. Εἰς τὸν διάβολον! Τίποτε καλλίτερον δὲν ἤθελον. Ἐσπευσαν ν' ἀποχαιρετίσωσι τὸν ἐντιμότατον Γουλιέλμον Ι. Βίδουλφ, καὶ νὰ ἐνδυ-

θῶσι κινεζικὴν τινα ἐνδυμασίαν, μὴ ἐλκύνουσαν ἐπ' αὐτῶν τὰ βλέμματα κατὰ τὴν μέλλουσαν διὰ τοῦ Οὐρανίου Κράτους ἐκδρομὴν των· μετὰ μίαν δὲ ὥραν, τοὺς ὁδοιπορικοὺς των σάκκους κρατοῦντες καὶ τὰ πολυκροτά των φέροντες εἰς τὴν ζώνην, ἐπανήρχοντο εἰς τοῦ πελάτου των τὴνοικίαν.

Ἄμα ὡς ἐνύκτωσεν, ὁ Κιν-Φό καὶ οἱ συνοδοίποροι του κατέλιπον ἀθορύβως τὸν λιμένα τῆς ἀμερικανικῆς παραχωρήσεως, κ' ἐπεβιάσθησαν εἰς τὸ μεταξὺ Σάγγ-Χαῖ καὶ Νάν-Κίγγ πλεον ἀτμοκίνητον.

Ὁ διάπλους ἐκεῖνος εἶνε ἀπλοῦς περίπατος. Ἐν διαστήματι ὀλιγωτέρῳ τῶν δώδεκα ὥρων δύναται τὸ ἀτμοκίνητον, ὠφελούμενον ἀπὸ τὴν ἀμπεωτιν, ν' ἀναπλεύσῃ διὰ τοῦ Κυανοῦ ποταμοῦ μέχρι τῆς παλαιᾶς μητροπόλεως τῆς μεσημβρινῆς Κίνας.

Κατὰ τὸν βραχὺν αὐτὸν πλοῦν, ὁ Κραῖγ καὶ ὁ Φράϋ παρέσχον πᾶσαν δυνατὴν περιποίησιν εἰς τὸν πολῦτιμον αὐτῶν πελάτην, ἀφοῦ πρῶτον προσεκτικῶς ἐπεθεώρησαν πάντας τοὺς ἐπιβάτας. Γνωρίζοντες δὲ τὸν φιλόσοφον—διότι τίς τῶν κατοίκων καὶ τῶν τριῶν εὐρωπαϊκῶν παραχωρήσεων δὲν ἐγνώριζε τὴν ἀγαθὴν ἐκείνην καὶ συμπαθεῖ μορφήν;—ἐπέισθησαν ἐντὸς ὀλίγου, ὅτι ὁ Βάγγ δὲν ἐπέδαινε τοῦ ἀτμοπλοίου. Ἐσυχάσαντες οὕτω, ἔτρεψαν πᾶσαν αὐτῶν τὴν προσοχὴν εἰς τὸν πελάτην τῆς Ἐκατοντούτιδος. Ἐξήταζον ψαύοντες διὰ τῆς χειρὸς τὰ τοιχώματα, ἐφ' ὧν ἐσηρίζετο· ἐδοκίμαζον διὰ τοῦ ποδὸς τὰς διαβάθρας, ἐφ' ὧν ἐνίοτε διέτριβε· παρέσυρον αὐτὸν μακρὰν τῶν λεβήτων, οἵτινες τοῖς ἐφαίνοντο ὑποπτοὶ· τὸν παρεκάλουν νὰ μὴ ἐκτίθεται εἰς τὸν διαπεραστικὸν ἀνεμον τῆς ἐσπέρας καὶ τὸ ψῦχος τῆς νυκτός· προσεῖχον νὰ κλείωσι καλῶς αἱ παραφωτίδες τοῦ θαλαμίσκου του· ἐπέπληττον τὸν ἀμελῆ Σούν, ὅστις οὐδέποτε ἦτο πρόχειρος, ὅσάκις ὁ κύριός του τὸν ἐζήτει, καὶ τὸν ἀνεπλήρουν ἐν ἀνάγκῃ, προσφέροντες αὐτοῖς τὸ τέϊον καὶ τὰ δίπυρα· καὶ κατακλίνοντο τέλος πρὸ τῆς θύρας αὐτῆς τοῦ Κιν-Φό, ἐνδεδυμένοι καὶ περιεζωσμένοι τὸ σωσίβιον, ἵνα προσφέρωσιν αὐτῷ ἐτοίμως βοήθειαν, ἂν τυχὸν ἐκ συγκρούσεως ἢ ἐκρήξεως τὸ ἀτμοκίνητον ἐβυθίζετο εἰς τὰ βαθέα νάματα τοῦ ποταμοῦ. Ἄλλ' οὐδὲν συνέβη δυστύχημα, καθ' ὃ ἠδύνατο νὰ δοκιμασθῇ ἐκφανῶς ἡ ἀπεριόριστος ἀφοσίωσις τῶν Φράϋ-Κραῖγ. Τὸ ἀτμόπλοιο κατέπλευσε ταχέως τὸ ρεῦμα τοῦ Βουσοῦν, ἀνήχθη εἰς τὸν Γιάν-Τσέ-Κιάγγ ἢ Κυανοῦν ποταμόν, παρέπλευσε τὴν νῆσον Τσόγγ-Μίγγ, κατέλιπεν ὀπίσω του τοὺς φάρους τοῦ Οὐ-Σόγγ καὶ τοῦ Λάγγ-σάν, διέπλευσε, τῇ βοήθειᾳ τῆς πλημμυρίδος, τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Κιάγγ-Σού, καὶ τὴν πρώταν τῆς 22 ἀπεβίβασε τοὺς ἐπιβάτας του, σώους καὶ ὑγείας, εἰς τὴν προκυμαίαν τῆς παλαιᾶς αυτοκρατορικῆς πόλεως.

Χάρις εἰς τοὺς δύο σωματοφύλακας, ἡ οὐρὰ τοῦ Σούν οὐδὲ κατὰ γραμμὴν εἶχεν ἐλαττωθῆ καθ' ὅλον τὸν διάπλουν, καὶ οὐδὲν θὰ εἶχε δίκκιον παραπόνου ὁ ὀκνηρός.

Καταλείπων ὁ Κιν-Φό τὸ Σάγγ-Χαῖ, εἶχε λόγον ὅτι κατευθύνετο κατὰ πρῶτον εἰς Νάν-Κίγγ. Ἐφρόνει ὅτι εἶχε πιθανότητά τινα ν' ἀνεύρῃ ἐκεῖ τὸν φιλόσοφον.

Ἴσως ἀληθῶς εἶχον ἐλκύσει τὸν Βάγγ αἱ ἀναμνήσεις του εἰς τὴν δυστυχεῖ ἐκείνην πόλιν, ἣτις ὑπῆρξε τὸ κύριον κέντρον τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Τσάγγ-Μάο. Ἡ πόλις αὕτη εἶχε καταληφθῆ καὶ ὑπερασπισθῆ ὑπὸ τοῦ ἀσῆμου ἐκείνου δημοδιδασκάλου, τοῦ φοβεροῦ Ῥόγγ-Σιέου-Τσιέν, ὅστις κατέστη αὐτοκράτωρ τῶν Τάϊ-Πίγγ, καὶ ἀντέστη ἐπὶ μακρὸν κατὰ τῆς μαντσουϊκῆς ἐξουσίας. Ἐν τῇ πόλει αὕτῃ ἀνεκλήρυξεν οὗτος τὸν νέον αἰῶνα τῆς Μεγάλης Εἰρήνης¹. Αὐτόθι ἐδηλητηριάσθη κατὰ τὸ ἔτος 1864, ἵνα μὴ παραδοθῇ ζῶν εἰς τοὺς ἐχθρούς του. Ἐκ τῶν ἀρχαίων ἀνακτόρων διέφυγεν ὁ νεαρός του υἱός, ὃν ἔμελλον μετ' ὀλίγον ν' ἀποκεφαλίσωσιν οἱ αὐτοκρατορικοὶ. Ἐκ μέσου τῶν ἐρείπιων τῆς πυρποληθείσης πόλεως ἀνηρπάγησαν τὰ ὀστέα του ἀπὸ τοῦ τάφου καὶ ἐρρίφθησαν βορὰ εἰς τὰ ῥυπαρώτερα τῶν κτηνῶν. Εἰς αὐτὴν τέλος τὴν ἐπαρχίαν δέκα μυριάδες τῶν παλαιῶν συστρατιωτῶν τοῦ Βάγγ ἐσφάγησαν ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν.

Ἴσως λοιπὸν ὁ φιλόσοφος, παραδόξως νοσταλγῶν, μετὰ τὴν ἀλλαγὴν τοῦ βίου του, εἶχε καταφύγει εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους, πλήρεις προσωπικῶν ἀναμνήσεων. Ἐκεῖθεν δὲ ἠδύνατο νὰ ἐπανέλθῃ ἐντὸς ὀλίγων ὥρων εἰς Σάγγ-Χαῖ, ἔτοιμος εἰς φόνον. . .

Τούτου ἕνεκα ὁ Κιν-Φό ἐτράπη τὸ κατ' ἀρχὰς πρὸς τὸ Νάν-Κίγγ, καὶ ἠθέλησε νὰ παραμείνῃ εἰς τὸν πρῶτον αὐτὸν τῆς ὁδοπορίας του σταθμόν. Ἄν ἀπῆντα τὸν Βάγγ, τὸ πρᾶγμα ἐτελείωνε, κ' ἐκαθαρίζετο ἡ παράδοξος θέσις του. Ἄν δὲ τοῦναντίον ὁ Βάγγ δὲν ἐφαίνετο, ἐξηκολούθει αὐτὸς τὰς περιπλανήσεις του ἀνὰ τὸ Οὐρανίου Κράτος, μέχρις οὗ παρήρχετο ἡ προθεσμία καὶ συμπαρήρχετο μετ' αὐτῆς ὁ ἀπὸ τοῦ φίλου καὶ διδασκάλου του φόβος.

Ὁ Κιν-Φό, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Κραῖγ καὶ τοῦ Φράϋ, καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Σούν, μετέβη εἰς ἕν τῶν ξενοδοχείων, κείμενον εἰς συνοικίαν τινὰ ἡμιέρημον, ἐξ ἐκεῖνων ἃς περιβάλλουσι, δίκην εὐρείας ἐρήμου, τὰ τρία τέταρτα τῆς παλαιᾶς μητροπόλεως.

— Ὅδοιπορῶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Κι-Νάν, εἶπε μόνον ὁ Κιν-Φό εἰς τοὺς συνοδοιπόρους του, κ' ἐννοῶ νὰ μὴ ἀκουσθῇ οὐδέποτε τὸ ὄνομά μου, ὑπὸ οἰανδήποτε πρόφασιν.

— Κί . . . , εἶπεν ὁ Κραῖγ.

1. Μετάφρασις τοῦ κινεζικοῦ: Τάϊ-Πίγγ.

— Νάν, προσέθηκεν ὁ Φράυ.

— Κι-Νάν, ἐπανελάβεν ὁ Σούν.

Ἐννοεῖται, ὅτι ὁ Κιν-Φό, φεύγων τὴν δυσάρεστον ἐν Σάγγ-Χαί ἐπιστημότητα του, οὐδεμίαν εἶχε διάθεσιν ν' ἀνεύρη αὐτὴν καθ' ὁδόν. Ἄλλως δέ, οὐδὲν εἶχεν εἰπεῖ εἰς τοὺς Φράυ-Κραίγ περὶ τῆς ἐν Νάν-Κίγγ πιθανῆς παρουσίας τοῦ φιλοσόφου· διότι οἱ μικρολόγοι ἐκεῖνοι πράκτορες ἤθελον ἀναπτύξει τσοσάτας προφυλάξεις, ὅσας ἐδικαιολογεῖ μὲν ἡ χρηματικὴ τοῦ πελάτου τῶν ἀξία, ἀλλὰ δὲν ἤθελε βεβαίως οὗτος εὐαρέστως ἀνεχθῆ.

Ἡ ἡμέρα ὀλόκληρος ἐδαπανήθη εἰς ἐπίσκεψιν τῶν συνοικιῶν, ὁδῶν καὶ πλατειῶν τῆς πόλεως, ἀλλ' οὐδὲν οὐδαμῶς ἀπηντήθη πρόσωπον ὑποπτον. Ὁ Κιν-Φό, προχωρῶν ἀκάματος πάντοτε, καὶ παρακολουθούμενος ὑπὸ τῶν δύο του δορυφόρων καὶ τοῦ ταλαίπωρου Σούν, ἐξῆλθε τέλος διὰ τῆς ἀνατολικῆς πύλης εἰς τὴν ἔρημον πεδιάδα, καὶ ἐτράπη μακρὰν λεωφόρον, φρασσομένην ἐκατέρωθεν διὰ κολοσσιαίων ζῶων ἐκ γρανίτου, καὶ καταλήγουσαν εἰς μικρὸν ναόν. Ὁπισθεν αὐτοῦ ὑψοῦτο τύμβος, ὑψηλὸς ὡς λόφος, καλύπτων τὰ λείψανα τοῦ Ρόγγ-Οὔ, βρόζου πατριώτου, ὅστις εἶχε γείνει αὐτοκράτωρ, πολεμήσας πρὸ πέντε αἰῶνων τὴν ξενικὴν δυναστείαν. Μήτοι ὁ φιλόσοφος εἶχε μεταβῆ ἐκεῖσε, ὅπως ἀντήσῃ νέαν ἰσχὺν ἐκ τῶν ἐνδόξων ἐκείνων ἀναμνήσεων, καὶ ἀπὸ τοῦ τάφου αὐτοῦ τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς δυναστείας τῶν Μίγγ;

Ὁ τύμβος ἦτο ἔρημος καὶ ὁ ναὸς ἐγκαταλελειμμένος. Οὐδεὶς δὲ παρ' αὐτῶ ὑπῆρχε φύλαξ, πλὴν τῶν ἀξέστων ἐκ μαρμάρου κολοσσῶν, τῶν φανταστικῶν ἐκείνων ζῶων, ἅτινα ἔφρασσον ἐκατέρωθεν τὴν μακρὰν ὁδόν.

Ἄλλ' ἐπὶ τῆς πύλης αὐτῆς τοῦ ναοῦ διέκρινε συγκεκνημένος ὁ Κιν-Φό σημεῖά τινα, χαρῶντα ὑπὸ χειρὸς ἀνθρώπου, καὶ προσελθὼν ἀνέγνω τὰ τρία ταῦτα γράμματα:

Β. Κ. — Φ.

Βάγγ! Κιν-Φό! Οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι ὁ φιλόσοφος εἶχε διέλθει ἐκεῖθεν πρὸ μικροῦ.

Ὁ Κιν-Φό, οὐδὲν εἰπὼν, ἐθεώρησε κύκλῳ του, ἠρεύνησεν. . . ἀλλ' οὐδένα εἶδε.

Τὴν ἐσπέραν ὁ Κιν-Φό, ὁ Φράυ, ὁ Κραίγ καὶ ὁ μόλις συρόμενος Σούν μετέβησαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, καὶ τὴν ἐπαύριον κατέλειπον τὸ Νάν-Κίγγ.

[Ἐπιτελεῖται σελὴν 5]

Ο ΜΑΚΒΕΘ ΤΟΥ ΣΑΙΞΠΕΙΡΟΥ

Ἡ καταχώρισις εἰς τὰς στήλας τῆς «Ἐστίας» ἐκλεκτῶν τινῶν τεμαχίων ἐκ τῆς ἐσχάτως ἐκπονηθείσης ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Βικέλα μεταφράσεως τοῦ «Μάκβεθ» ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ παρατηρήσωμεν μετὰ τινος βαρθυμίας, ὅτι σήμερον τὸ παρ' ἡμῖν φιλολογικὸν αἰσθημα ὑπέστη τροπὴν τινα κατὰ πάντα ἀνάλογον τῆς παρατηρουμένης καὶ ἐν τῷ

μουσικῷ. Ὅπως τὸ ἄσμα τοῦ Δονιζέτη ἀντηγεῖ ἀπὸ τῆς ἀθηναϊκῆς σκηνῆς ἀπέναντι κενῶν θρανίων, οὕτω ἀπαρατήρητος σχεδὸν παρέρχεται καὶ ἡ παράθεσις ξένου τινὸς ἀριστουργήματος. Ἐπιτυχῆς μετάφρασις τοῦ Σαιξπέιρου ἐλογίσθη ἐν πάσῃ ἄλλῃ χώρᾳ ὡς προσφορά εἰς τὸ κοινὸν οὐχὶ ἀναξία λόγου, καὶ ἤρκεσε μόνη ν' ἀσφαλίσῃ εἰς τὸν Δουστὴν, τὸν Σλέγγελον καὶ τὸν Γυζῶ τὴν αἰωνίαν εὐγνωμοσύνην παντὸς μὴ γνωρίζοντος ἀγγλικὰ Γαλάτου ἢ Γερμανοῦ. Ἄλλ' ἡμεῖς πρὸ τοῦ «Μάκβεθ» ἐφιλοδογήθημεν ἤδη πρὸ ἰκανῶν ἐτῶν παρὰ τοῦ κ. Βικέλα δι' ἀξιολόγων μεταφράσεων τοῦ «Ρωμαίων καὶ Ἰουλιᾶς» καὶ τοῦ «Βασιλέως Ἀἰῆρ», τὸσον δὲ ὀλίγη ἐτεκμηριώθη εὐγνωμοσύνη εἰς τὸν εὐσυνειδητὸν τούτων ἐργάτην, ὥστε ἤθελέ τις ὑποθέσει ἢ ὅτι ὅλως περιττὸς ἦτον εἰς ἡμᾶς ὁ διερμηνεὺς, γεννωμένους πάντας ἀγγλομαθεῖς, ἢ ὅτι διεμείναμεν εἰσέτι οὕτω ἀγροῖκοι, ὥστε ν' ἀγνοῶμεν ὅτι εἰς πᾶσαν ἐκδούλευσιν ὀφείλεται τοῦλάχιστον ἐν εὐχαριστῶ. Τὸ εὐτύχημα εἶναι ὅτι ὁ κ. Βικέλας, ὅλως ἀδιαφορῶν περὶ τούτου, ἐξακολουθεῖ τὸ καλὸν αὐτοῦ ἔργον ἀκαμάτως, ὅτε μὲν τὸν Γαίτε ὅτε δὲ τὸν Σαιξπέιρον μεταφράζων, καὶ τσοσῶτον μᾶλλον ἀξίως ὢν τῆς ἡμετέρας εὐγνωμοσύνης, καθ' ὅσον εἰς τὰς μεταφράσεις ταύτας μεταχειρίζεται κάλαμον ὑγρὸν ἐτι ἐκ τῆς συγγραφῆς πρωτοτύπου ἔργου, ὁμοθυμῶς ὑπὸ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τύπου ἀνυμνουμένου καὶ δύο ἤδη ἀξιώθεντος μεταφράσεων. Τὸ ν' ἀσχολῆται εἰς μεταφράσεις ὅ ἔχων μεταφραστὰς δύναται ἴσως νὰ λογισθῆ ὡς ζημία παρὰ τῶν ἀπλήστως ἀναγνωσάντων τὸν «Λαυκὴν Ἀράν», ἀλλ' εἶναι συγχρόνως ἀπόδειξις μετριόφρονος αὐταπαρνήσεως δυσσευρέτου σήμερον πανταχοῦ· καθότι παρήλθεν ἤδη δυστυχῶς καὶ ἐν Εὐρώπῃ ἡ ἐποχὴ, καθ' ἣν τοὺς Μίλτωνας μετέφραζον οἱ Σατωβριάνδοι· σήμερον δὲ τὸ τοιοῦτον ἔργον ἀνατίθεται ὑπὸ τῶν βιβλιοπωλῶν ἐπὶ δικαίᾳ ἀμοιβῇ εἰς τρίτης τάξεως καλὰ μους, πλὴν μόνως τῆς Ἀγγλίας, ὅπου ἐκτελοῦσι τοῦτο δωρεάν, οὐχὶ φιλόλογοι ἀλλὰ βουλευταί, ἀρκούσας νομίζοντες τὰς νομοθετικὰς διακοπὰς καὶ τὰς ἀναμνήσεις τοῦ σχολείου, ὅπως ἐξαγγλίσωσιν ὅπως δήποτε καὶ αὐτὸν τὸν Λίτχλιν. Ἄν εἶχεν ὁ κ. Βικέλας μνησικακὸν πατριωτισμὸν, ἐδικαιοῦτο πληρέστατα νὰ ἐκδικηθῆ ἀποδίδων ἐν τῇ μεταφράσει του τὰ ἴσα εἰς τὸν Σαιξπέιρον, κατ' εὐτυχίαν ὅμως ἐπροτίμησε ν' ἀποδώσῃ εὐαγγελικῶς καλὸν ἀντὶ κακοῦ.

Ἐπεραγαπῶντες τὴν εἰλικρίνειαν, δὲν ἐνδοιάζομεν ἤδη νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι τὴν καταχώρισιν Σαιξπεριῶν ἀποσπασμάτων ἐν τῇ «Ἐστία» νομίζομεν χρησιμωτάτην, βασιζόμενοι πρὸ πάντων ἐπὶ τῆς κατωτέρω παρατηρήσεως, ὅτι ὁ σήμερον Ἕλλην ἔχει τὴν καλὴν συνήθειαν νὰ μὴ θέλῃ ν' ἀφήσῃ ἀχρησιμοποίητον οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον μέρος τῶν ὑπ'

αὐτοῦ ἀποκτηθέντων. Λαβὼν εἰσιτήριον θεάτρου ἢ συναυλίας παραμένει ἐκεῖ μέχρι τέλους, εἴτε εὐχαριστεῖ αὐτὸν εἴτε μὴ ἢ ἐκλογὴ καὶ ἐκτέλεσις τῆς μουσικῆς, τὸ ποτήριον αὐτοῦ, ἔστω καὶ μὴ εὐρίσκων τῆς ἀρεσκείας του τὸ παρατεθὲν ποτόν, κενώνει μέχρι τῆς τελευταίας ῥανίδος, καὶ εἴτε διασκεδάζων εἴτε χασιώμενος ἀναγινώσκει τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἀγορασθὲν βιβλίον μέχρι τῆς ὑστάτης σελίδος. Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐνδέχεται μὲν συνδρομηταὶ τινες τῆς «Ἐστίας» νὰ μὴ εὐαρεστηθῶσιν ἐν ἀρχῇ ἐκ τῆς διακοπῆς τῶν συνήθων ἀναγνωσμάτων διὰ τῆς παρενθέσεως σοβαρωτέρας τινὸς διατριβῆς ἢ ἀποσπάσματος ὑψηλῆς φιλολογίας, ἀλλ' ἀφοῦ ὅπως δήποτε καὶ ταῦτα θέλουσιν ἀναγνώσει, συγχωρεῖται ἡμῖν νὰ ἐλπίζωμεν, ὅτι καὶ ἡ οὕτω γενομένη ἀνάγνωσις θέλει συντελέσει ὅπως πείσῃ αὐτοὺς βαθμῶν, ὅτι ἡ πλῆξις δὲν εἶναι ἀπαραίτητον παντὸς ἀριστουργήματος προσόν, καὶ ὑπ' αὐτὴν δὲ τὴν ἐποψὴν τοῦ τερπνοῦ δύναται νὰ ὑπομείνῃ πολυτάκις ὁ Σαιξπέιρος τὴν σύγκρισιν πρὸς τὸν Jules Verne. Πρὸς τοῦτο οὐδὲν ἄλλο ἀπαιτεῖται εἰ μὴ μόνον μικρά τις ἐξις, ἧς τὴν ἀπόκτησιν καθιστᾷ εὐχεροτέραν τὸ ἀνωτέρω ἐκτεθὲν προσόν τοῦ νεοελληνικοῦ χαρακτήρος. Ἐφ' ὅσον αὐξάνει ἡ ἐξις αὕτη, πιστεύομεν ὅτι δύναται νὰ συναυξήσῃ καὶ ὁ παρεχόμενος εἰς ὑψηλότερα ἀναγνώσματα ἐν τῷ περιοδικῷ χώρῳ. Τὰ ἔργα τῶν μεγάλων ποιητῶν ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς εὐγενεῖς ἐκείνους καρπούς, μετὰ τῶν ὁποίων πρέπει προηγουμένως νὰ συνοικειωθῇ ὁπωσοῦν ἡ γεῦσις ἡμῶν. Πρὶν ἢ ἐκτιμηθῇ τις κατ' ἀξίαν τὸν Σαιξπέιρον, ἀπαιτεῖται ν' ἀναγνώσῃ ἀνευ μεγάλης ἐν ἀρχῇ ἡδονῆς ἱκανὰς σελίδας αὐτοῦ, ἀπαραλλάκτως ὡς ἀναγκάζεται νὰ φάγῃ δωδεκάδας τινὰς βανανῶν, ὅπως πεισθῆ ὅτι αὐταὶ εἶναι ἡ εὐχυμοτέρα τῶν ὀπωρῶν.

Μίαν μόνην ἔχομεν ἔνστασιν, ἀποτεινομένην οὐχὶ κατὰ τῆς Σαιξπεριεῖου ποιήσεως, ἀλλὰ κατὰ τῆς ἐκλογῆς ὡς πρώτου αὐτῆς ἀπογεύματος τοῦ «Μάκβεθ» μεγαλοπρεπεστάτης ἀναντιρρήτως τραγωδίας, ἀλλὰ κατὰ σπανίαν παρὰ τῷ ποιητῇ ἐξαιρέσιν ὁπωσοῦν ἐν τῷ ὕψει αὐτῆς μονοτόνου καὶ δυσεφίπτου ἐνίοτε τοῖς πολλοῖς. Τὰ ἔργα τοῦ Ἀγγλοῦ δραματοποιῦ διακρίνει πρὸ πάντων θαυμαστὴ ποικιλία περιπετειῶν, χαρακτήρων καὶ αἰσθημάτων καὶ ἡ ἀδιάλειπτος μετάβασις ἀπὸ τοῦ τραγικοῦ οἴκτου εἰς ἡδυπαθῆς μειδίαμα ἢ παταγῶδη ἔκρηξιν γέλωτος ἀγοραίου. Παρ' αὐτῷ ἡ Κλεοπάτρα ὀλίγως σκηνᾶς πρὶν ἢ προσφῆρῃ ὡς ἡρώς τὸ στήθος εἰς πόν «φαρμακερὸν σκόληκα τοῦ Νείλου» ἠρίθμει τοὺς θησαυροὺς αὐτῆς ὡς ἐξήνταβελόνης, ἢ ἔτεινε τὰς χεῖρας εἰς τὰ φιλήματα ἀπλοῦ ὑπηρέτου, παραγγέλλουσα αὐτῷ ὡς φιλάρεσκον γύναιον νὰ θαυμάσῃ, πρὶν ἢ τὰς ἀσπασθῆ, τὴν γλαυκὸφλέβα αὐτῶν διαφάνειαν. Ὁ Ἀντώνιος

ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην σκηνὴν καὶ πολλακίς διαρκούσης τῆς αὐτῆς παρίσταται ὅτε μὲν ὡς Ἀτλας, φέρων ἐπ' ὤμων τὸ ἡμισυ τῆς οἰκουμένης, ὅτε δὲ ὡς ποιμενικὸς ἐραστής καὶ πολλαχοῦ ὡς γελοιωδέστατον γεροντοπαλήκαρον. Τὸ αὐτὸ δύναται τις εἰπεῖν καὶ περὶ τῶν λοιπῶν δραμάτων, ὃν τὰ ἀναριθμητὰ πρόσωπα ἔχουσιν οὐ μόνον ἴδιον ἕκαστον χαρακτῆρα, ἀλλὰ καὶ τοῦτον ποικιλόχρωμον, ὡς αἱ χεῖρες βαφείως, καὶ δι' ἄλμάτων καταβαίνοντα ἀπὸ τῆς τραγικωτέρας ἀκρωρείας εἰς τὰ κατώτατα τενάγη τοῦ κωμικοῦ. Οὐχὶ πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἔτυχε νὰ γνωρίσωμεν φιλόμουςον ἐν Πειραιεὶ Ἀγγλίδα παιδαγωγόν, ἧτις ἠγάπα τὸν Σαιξπέιρον, ὡς ἄλλαι γεροντοκόραι τὸ κυνάριον, καὶ αἰωνίως τὸν εἶχεν ἐπὶ τῶν γονάτων ἀνοικτόν. Ὅντως δὲ περιεργὸς ἦτο ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου αὐτῆς ἀναγινωσκούσης, ἐνθυμίζουσα τὸ «δακρυόεν γελάσας» τοῦ παρ' Ὀμήρω παιδός. Ἐρωτήσαντες μετὰ πάσης ἐπιφυλάξεως περὶ τούτου, ἐμάθομεν παρ' αὐτῆς ὅτι ἐν ἀρχῇ μὲν ἐδάκρυεν ἢ ἐμειδία κατὰ τοῦ δράματος τὰς περιπετείας, ἀλλ' ἀναγκασζομένη νὰ κλαίῃ καὶ νὰ γελά ἐναλλάξ ἀνὰ ἐκάστην περίοδον τσοσῶτον ἐκουράσθη ἐκ τῆς τοιαύτης γυμναστικῆς, ὥστε ἀκοπώτερον ἤδη εὗρισκε νὰ πράττῃ ταῦτα συγχρόνως, ἀφίνουσα ὑγροὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ διεσταλμένον εἰς γέλωτα τὸ στόμα· ὅσάκις δὲ ἀπέβαινε καὶ ὁ κλαυσιγέλωτος οὗτος κοπιαστικὸς, ἀνεπαύετο τότε ἀναγινώσκουσα τὸν «Μάκβεθ». Ἐν αὐτῷ τῷ ὄντι, καὶ ἐν μόνῳ αὐτῷ, οὐδ' ἡ μᾶλλον φιλομειδίης ἀναγνώστρια δύναται νὰ εὕρῃ τὴν ἐλαχίστην πρόφασιν, ὅπως ἐπίδειξῃ τὴν λευκότητα τῶν ὀδόντων, τὸ δὲ ῥίγος τῆς φρίκης στεριεύει τὰ δάκρυα, ὡς ὁ βαρὺς χειμὼν τὰς πηγὰς. Ἄν ἀλλαχοῦ παρὰ Σαιξπέιρω χαριεντίζονται καὶ οἱ νεκροθάπται, ἐνταῦθα παρίστανται καὶ οἱ συμπόται σοβαρώτεροι νεκροθαπτῶν. Ἐνῶ καὶ αἱ ἡρώιδες τοῦ Ἀγγλοῦ ποιητοῦ διακρίνονται τῶν τῆς κλασικῆς τραγωδίας ὡς οὔσαι πρὸ πάντων ἀλκιβεῖς καὶ εὐμετάβολοι γυναῖκες, μόνη παρ' αὐτῷ ἡ Λέδη Μάκβεθ δὲν εἶναι γυνή, ἀλλ' ἀπλῆ ἐνσάρκωσις τῆς φιλοδοξίας. Τῶν πλείστων Σαιξπεριῶν δραμάτων ὁ μῦθος εἶναι τσοσῶτον πολὺπλοκος καὶ μακρὸς, ὥστε ὁμοιάζει ἀραβικὸν διήγημα, τοῦ παρόντος ὅμως δύναται νὰ συνοψισθῆ εἰς τοῦτο μόνον: ὁ Μάκβεθ καὶ ἡ κυρία του, ὀρεγόμενοι βασιλικῷ γέμματος, δολοφονοῦσι πρὸς ἀρπαγὴν τοιοῦτου τὸν ὑπὸ τὴν στέγην των ἀνυπόπτως ἀναπαυόμενον βασιλέα καὶ εὐεργέτην αὐτῶν Δουγκάνον, καὶ πρὸς διατήρησιν τοῦ ἀρπαγέντος πλείστους ἄλλους ἀναγκάζονται νὰ φονεύσωσι, ἄνδρας, γυναῖκας, γέροντας καὶ παιδιά, μέχρις οὗ ἐπνίξεν αὐτοὺς ἐπὶ τέλους τὸ πλημμυρῆσαν αἷμα. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ δράματος ἡ σκηνὴ παρίσταται σφαγεῖον, ἢ δὲ λύσις αὐτοῦ εὐρὺ νεκροταφεῖον, ἐφ' οὗ ἐκ πάντων τῶν πρωταγωνιστῶν ἀπέμει-

γεν ὀρθὸς μόνος ὁ σφάξας τὸν Μάκβεθ. Ἀληθὲς εἶναι ὅτι ἐπὶ τοῦ σκοτεινοῦ τούτου ὑφάσματος πλεῖστα ἐκεντήθησαν θαυμαστά ποικίλματα, ἀλλὰ καὶ ταῦτα τοσοῦτον ὁμοιοχρῶως μαῦρα, ὥστε ἀπορεῖ τις πῶς κατορθώνει νὰ διακρίνη αὐτὰ ἀπ' ἀλλήλων. Κατὰ τὸν πολὺν Ἴόνσωνα ἐν τῷ δράματι τούτῳ δὲν ὑπάρχει ἀνάπτυξις χαρακτήρων. Τοῦτο φαίνεται ἡμῖν ἀληθέστατον· ἀλλ' οὐδ' ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ τοιαύτη, ἀφοῦ οἱ ἥρωες παρίστανται οὐχὶ ὡς αὐτόβουλα ὄντα, ἀλλ' ὡς ἀσυνείδητα σώματα ὠθούμενα ὑπὸ τῆς πάθους, ὡς σφαῖρα ὑπὸ τῆς πυρίτιδος. Γνωστὸν εἶναι τὸ μουσικὸν τρόποιον τοῦ Παγανίνη, ὅστις θραύσας ποτὲ πάσας πλὴν μιᾶς τῆς βαρβίτου αὐτοῦ τὰς χορδὰς, κατώρθωσε διὰ ταύτης μόνως νὰ ἐκπλήξῃ τὸ ἀκροατήριον. Τοιοῦτόν τι φαίνεται ἐπιχειρήσας καὶ ὁ Σαιξπηρός διὰ τοῦ Μάκβεθ. Ἀλλὰ καὶ τοὶ θαυμάζοντες τὸ κατώρθωμα ἀμφοτέρων, ἠθέλωμεν προτιμήσει ν' ἀκούσωμεν ἀκεραίαν τὴν βάρβιτον τοῦ Παγανίνη, ὡς προτιμῶμεν καὶ τὸν Σαιξπηρὸν ἐν τῷ *Αμλέτω*, τῇ *Κλεοπάτρα* καὶ τῷ *Θθέλω*, κρούοντα ἐναλλάξ πάσας τῆς θαυμαστῆς αὐτοῦ λύρας τὰς χορδὰς. Τότε δὲ πρὸ πάντων ἀναδεικνύεται οὐ μόνον ὁ μέγιστος, ἀλλὰ καὶ ὁ διασκεδαστικώτατος δραματογράφος τῶν νεωτέρων χρόνων· τὴν δὲ διασκεδαστικὴν νομιζομένην προσὸν ἐκ τῶν οὐκ ἄνευ παντός παρατιθεμένου εἰς τοὺς συγχρόνους Ἑλληνας ἀναγνώστατος, ἀφοῦ οὗτοι εἰς δύο μόνον εἶδη βιβλίων στέργουσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ ἐγκύψωσι, τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα πρὸς ἀπόκτησιν βιοποριστικοῦ διπλώματος καὶ τὰ κουφότερα μεταξὺ τῶν ἐλαφρῶν, μεταπηδῶντες ἀπὸ τοῦ Ἀρμενοπούλου εἰς τὸν *Μοντεχρίστον*! Ὡς πάντες οἱ πράγματι ποιηταί, καίτοι ἐξόχως ἔθνικος εἶναι συγχρόνως ὁ Σαιξπηρὸς εἶπερ τις καὶ ἄλλος κοσμοπολίτης, οὐ μόνον κατὰ τὴν ἐκδήλωσιν τῶν ἐν πάσῃ χώρᾳ καὶ ἐποχῇ ὁμοίων παρ' ἀνθρώποις αἰσθημάτων, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τόπου, περιάγων ἀκαταπαύτως τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων εἰς τὴν μεσοχρόνιον Ἑνετιανὴν καὶ ἀπὸ τῶν ὀχθῶν τοῦ Νείλου εἰς τὰ πεπηγότα ἔλη τῆς Καληδονίας, ἐνίοτε δὲ ἐκλέγων ὡς σκηνὴν τοῦ αὐτοῦ δράματος τὴν *Ῥωμαϊκὴν αὐτοκρατορίαν*· ἦτοι ὁλόκληρον τὴν γνωστὴν οἰκουμένην. Τὰ τοιαῦτα κοσμοπολιτικὰ οὕτως εἰπεῖν δράματα οὐ μόνον διασκεδαστικώτερα εἶναι τῶν ἀποκλειστικώτερον ἀγγλικῶν, οἷα ὁ Μάκβεθ καὶ ὁ *Βασιλεὺς Λήρ*, ἀλλὰ καὶ καταληπτότερα εἰς τοὺς πολλοὺς ἄνευ σχολίων, ὅπερ δὲν εἶναι μικρὸν πλεονέκτημα, ἀφοῦ μάλιστα δὲν ἔκρινεν εὐλογον ὁ μεταφραστὴς νὰ παραθέσῃ εἰσαγωγὴν καὶ σημειώσεις. Ἐν ἐσχολιάζε τὴν τελευταίαν αὐτοῦ μετάφρασιν ὁ κ. Βικέλας, πιθανώτατον εἶναι ὅτι ἤθελεν ἐπιστήσει τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου εἰς λεπτομέρειαν τινὰ,

διαφυγοῦσαν μέχρι τοῦδε, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, τὴν ὀξυδερκειαν τῶν συμπατριωτῶν τοῦ Σαιξπηροῦ καὶ ἀκαμάτων τοῦ Αἰσχύλου μεταφραστῶν, τὴν ἐξῆς: ὅτι ἡ τοσοῦτον ἐν τῷ μονολόγῳ τοῦ Μάκβεθ θαυμασθεῖσα εἰκὼν «*πάντων τῶν πόρων τοῦ ὠκεανοῦ ἀδυνατούτων νὰ ἐκπλήρωσι τὸ μαῖνον τὰς χεῖράς του αἷμα*», εὐρίσκειται αὐτολεξεῖ καὶ παρ' Αἰσχύλῳ:

οὐτ' ἄκος
πόροι τε πάντες ἐκ μιᾶς ὁδοῦ
βαίνοντες τὸν χειρομυστῆ
φόνον καθαιρούντες.

Τὸ ἀνωτέρω ἡμῶν εὐρημα, ἂν ᾖναι τοιοῦτο,¹ δὲν παραθέτομεν ὡς συνεισφορὰν ὑπὲρ τῆς σχολῆς τῶν ὑποστηρίζοντων τὴν λίαν ἀμφισβητήσιμον ἀρχαιομάθειαν τοῦ Σαιξπηροῦ, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ὅπως ἀντιτάξωμεν αὐτὸ εἰς τὴν γνώμην ἐξόχου γερμανοῦ τεχνοκρίτου, τοῦ Παύλου Ρίχτερ, μεθ' ὑπερβολικῆς καθ' ἡμᾶς πεποιθήσεως ἀποφαινομένου: «ὅτι παρὰ μὲν τῷ Σαιξπηρῷ πολλὰς ἀνευρίσκει τις καλλονὰς τῆς ἐλληνικῆς τραγωδίας, οὐδεμίαν ὅμως σαιξπηρῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τραγικοῖς». Ἐκ τοῦ ἀφορισμοῦ τούτου νομιζομένην δίκαιον νὰ ἐξαίρεθῇ τοῦλάχιστον ὁ Αἰσχύλος, ὁ οὐδέποτε ψαλιδίσις τῆς φαντασίας του τὰ πτερὰ, καὶ κλασικὸς μὲν ἴσως ἐν συνόλῳ, ἀλλ' οὐτε κατὰ τὸν πλοῦτον τῶν εἰκόνων, οὐτε κατὰ τὸν ὄγκον τῆς ἐγκατασκευῆς φράσεως κατώτερος τοῦ Σαιξπηροῦ.

Ε. Δ. ΡΟΙΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΜΑΚΒΕΘ ΤΟΥ ΣΑΙΞΠΗΡΟΥ

Πράξις πρώτη. Σκηνὴ τρίτη.

[Ἐξοχὴ ἔρημος. Εἰσέρχονται αἱ τρεῖς Μάγισσαι].

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Ποῦ ἦσουν, ἀδελφὴ μου;

Β' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Χοῖρους ἔσφαξα.

Γ' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Σὺ ἀδελφὴ, ποῦ ἦσουν;

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Μία ναύτισσα

εἰς τὴν ποδιάν της μέσα εἶχε κάστανά,
κ' ἐμάσσα, μάσσα, μάσσα. — Δός μου, λέγω της.
— Κρημνίσου, στρίγλα, κράζει, πῆγαιν' ἀπ' ἐδῶ!
Καὶ μ' ἐδιώξ' ἡ βρωμοῦσα, ἡ ἀγόρταγῃ.
'ς τὰ ξένα ταξιδεύει τὴν ἡμέραν της,
πῆγαιναι 'ς τὸ Χαλέπι τὸ καράβι του.
Κ' ἐγὼ ἐκεῖ θὰ πάγω 'ς ἕνα κόσκινο·
ὅθ' ἦμ' ἕνα ποντίκι με χωρὶς οὐρᾶν,
νὰ κάμω καὶ νὰ κάμω, νὰ τοῦ δείξω 'γὼ!

1. Τοὺς ἀναριθμήτους ὑπομνηματιστὰς τοῦ Σαιξπηροῦ, ἀποτελοῦντας χιλίοτομον ἴσως βιβλιοθήκην, οὐτε ἀνέγνωμεν οὐτε κἂν κατ' ὄνομα γνωρίζομεν πάντας. Οὐδόλως λοιπὸν παράδοξον νὰ ἐσημείωσιν καὶ ἄλλοις τις πρὸ ἡμῶν τοῦτο. Τὸ δὲ ὄντως περὶ τὸ εἶναι ὅτι οὐ μόνον ὅ,τι Ἕλληνας καὶ ὁ Ἄγγλος ποιητῆς εἶχον κοινὴν τὴν ἀνωτέρω εἰκὼνα, ἀλλ' ἀμφοτέροι ὑπερηγάπων καὶ ἐτέρποντο ἐπαναλαμβάνοντες πολλὰς αὐτήν.

Β' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Ὅθ' ἔχῃς ἀπ' ἐμένα ἕναν ἄνεμον.

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Εὐχαριστῶ.

Γ' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Σοῦ δίδω ἄλλον ἕνα 'γὼ.

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Ἔγω κ' ἐγὼ τοὺς ἄλλους· ἔγω μάλιστα
καὶ ὄλους τοὺς λιμένας ὅπου θὰ φυσοῦν,
καὶ ὅλα τὰ σημεῖα ὅθεν ἔρχονται,
καὶ ὅσα ἔχ' ἡ χάρτα τῶν θαλασσιῶν.
Ὅθ' τὸν ἀποστεγνώσω 'σαν τὸ ἄχυρον·
ὁ σπνος νύκτα μέραν δὲν θὰ ἔρχεται
'ς τὴν κουρασμένην σκέπην τῶν βλεφάρων του·
ὡσαν ἀφωρισμένος ἄνθρωπος θὰ ζῇ.
ἐννεπὰ φοραῖς ἐννεπὰ ἡμερώνυκτα
ὅθ' λυθῇ, θὰ στραγγίξῃ, θὰ μαραίνεται·
ὅθ' τὸν ἀνεμοδέρνω εἰς τὰ κύματα,
κ' ἄς μὴ μπόρῳ νὰ πνίξω τὸ καράβι του!
Κύτταξ' ἐδῶ τί ἔχω.

Β' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Δεῖξέ, δεῖξέ μας.

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Ἐνὸς πιλότου ἔχω ἕνα δάκτυλον,
ὅπου ἐνῶ 'γυροῦσε ἐναυάγησε.

Γ' ΜΑΓΙΣΣΑ

Τὰ τύμπανα! Ὁ Μάκβεθ ἔρχεται ἔρχεται!

ΑΙ ΤΡΕΙΣ ΟΜΟΓ.

Τρεῖς Μοῖραις, καλομοῖραις, ἀδελφαῖς κ' αἱ τρεῖς,
τῆς γῆς καὶ τοῦ ἀέρος ταξιδευτήραις,
γυροῦν χειροπιασμέναις ὀλοτρίγυρα.
Τρεῖς γύρους δι' ἐσένα· τρεῖς φοραῖς ἐγὼ·
καὶ τρεῖς φοραῖς ἀκόμη· ἔγινα ἐννεπὰ·
τελείωσαν τὰ μάγια. Τώρα, σιωπῇ!

[Εἰσέρχονται ὁ Μάκβεθ καὶ ὁ Βάγκος].

ΜΑΚΒΕΘ.

Τόσην ἡμέρας ἀλλαγὴν ἄλλην φορὰν δὲν εἶδον.

ΒΑΓΚΟΣ.

Πόσον νὰ θέλῃς ἀπ' ἐδῶ ἕως τὸ Φόρος;... Τί εἶναι
αὐτὰ τὰ ὄντα τ' ἄγρια, τὰ καταφραμένα;
Δὲν μοιάζουν κάτοικοι τῆς γῆς; ὅμως πατοῦν τὸ χῶμα!
— Τί εἶπες; Ζῆτε; Ἦμπορουν μὲ σὰς νὰ ὀμιλήσω
οἱ ἄνθρωποι; Μοῦ φαίνεσθε ὡσαν νὰ μ' ἐνοήτε,
διότι ἀναιδέζετε ἢ κάθε μιὰ συγχρόνως
τὸ ξεραμένο δάκτυλο 'ς τὰ μαρμαίμενα χεῖλη.
Ὅθ' ἔλεγα πῶς μοιάζετε γυναῖκες, ἂν δὲν ἦσαν
τὰ γένεια σας.

ΜΑΚΒΕΘ.

Ἀληθεύετε ἂν δύνασθε! Τί εἶπες;

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Χαῖρε, ὦ Μάκβεθ! Χαῖρε σὺ, Μάκβεθ, τοῦ Γλάμη θάνης!

Β' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Χαῖρε, ὦ Μάκβεθ! Χαῖρε σὺ, τοῦ Καουδὼρ ὁ θάνης!

Γ' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Χαῖρε, ὦ Μάκβεθ! Βασιλεὺς μετέπειτα θὰ γίνῃς!

ΒΑΓΚΟΣ.

Ὡ φίλε, τί 'ξίπαζέσαι, καὶ διατί φοβεῖσαι
ἀκούσματα εὐχάριστα;— Ἐσεῖς, σὰς ἐξορκίζω,
ἀποκριθῆτε! Πλάσματα τῆς φαντασίας εἶσθε;
ἀποκριθῆτε! Ἄληθινὰ κ' αἱ τρεῖς, καθὼς σὰς βλέπω;
ἢ ὄντα εἶπ' ἄληθινὰ κ' αἱ τρεῖς, καθὼς σὰς βλέπω;
'ς τὸν σύντροφόν μου εἶπετε τὸν τωρινόν του τίτλον,
καὶ τοῦ ἐπρομαντεύσατε μὲ τοὺς χαιρετισμούς σας
καὶ τοῦ ἐπρομαντεύσατε κ' ἐλπὶδα βασιλείας,
καὶ μεγαλεῖα μέλλοντα κ' ἐλπὶδα βασιλείας,
τόσον ποῦ μένει ἔκθαμβος. Ἐμένα δὲν 'μιλεῖτε;
Ἐὰν τοῦ χρόνου τὴν σπορὰν τὸ 'μάτι σας προβλέπει

ἂν νὰ εἶπητε δύνασθε ποῖος σπόρος θὰ φυτρώσῃ,
ποῖος ὄχι; ὀμιλήσατε κ' ἐμὲ, ποῦ δὲν γυρεύω
χάριν ἢ ἔχθραν ἀπὸ σας, ἀλλ' οὕτε σας φοβοῦμαι.

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Χαῖρε καὶ σὺ!

Β' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Χαῖρε καὶ σὺ!

Γ' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Χαῖρε καὶ σὺ, ὦ Βάγκος!

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Τοῦ Μάκβεθ ταπεινότερος, πλὴν μεγαλειτέρου!

Β' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Ὅχι; ἐξ ἴσου εὐτυχῆ, ἀλλ' εὐτυχέστερὸς τοῦ!

Γ' ΜΑΓΙΣΣΑ.

Σὺ θὰ γεννήσης βασιλεῖς, κ' ἂν βασιλεὺς δὲν γίνῃς.
Λοιπὸν κ' οἱ δύο χαίρετε, ὁ Μάκβεθ καὶ ὁ Βάγκος!

ΜΑΚΒΕΘ.

Σταθῆτε, γλώσσαί σκοτειναί, καὶ ἄλλα νὰ μοῦ 'πῆτε.
Τοῦ Γλάμη θάνην μ' ἔκαμε ὁ θάνατος τοῦ Σίνελ,
καὶ τὸ γνωρίζω. Ἀλλὰ ζῆ τοῦ Καουδὼρ ὁ θάνης,
ζῆ κ' εὐτυχεῖ. Ὡς Καουδὼρ πῶς χαιρετᾷτ' ἐμένα;
Τὸ δὲ νὰ γίνω βασιλεὺς, ἀπίθανον ἐξ ἴσου
ὅσον νὰ ἦμαι Καουδὼρ. Νὰ μοῦ εἶπητε πόθεν
σὰ, ἔρχεται ἢ θαυμαστὴ αὐτῇ πληροφορία,
καὶ διατί 'ς αὐτὸν ἐδῶ τὸν ἔρημον τὸν λόγγον
τὸν δρόμον νὰ μᾶς κόψετε κ' αἱ τρεῖς σας μὲ τοιοῦτους
προφητικὸς χαιρετισμούς; Σὰς ἐξορκίζω, 'πῆτε!
[Αἰμάγισσαι ἐξαλείφονται].

ΒΑΓΚΟΣ.

Δὲν κάμνει μόνον τὸ νερὸν πλὴν καὶ τὸ χῶμα φούσκαις.
Φούσκαις τῆς γῆς ἦσαν κ' αὐτὰί. Ποῦ χάθησαν; Τὰς εἶδες;

ΜΑΚΒΕΘ.

Εἰς τὸν ἀέρα. Σκόρπισε τὸ αὐλὸν κορμὶ των
'σαν τὸν ἀχνὸν 'ς τὸν ἄνεμον. Ἄς ἔμεναν ἀκόμη!

ΒΑΓΚΟΣ.

Τὰ ὄντ' αὐτὰ ποῦ λέγομεν ἦσαν ἐδῶ ἀλήθεια;
'Ἦ μὴ ἐφάγαμεν κ' οἱ δύο τὴν ρίζαν ποῦ τρελλαίνει,
κ' ὁ νοῦς μᾶς λείπει;

ΜΑΚΒΕΘ.

Βασιλεῖς θὰ γίνουν τὰ παιδιὰ σου.

ΒΑΓΚΟΣ.

Σὺ βασιλεὺς.

ΜΑΚΒΕΘ.

Καὶ Καουδὼρ πρὸς τοῦτοίς. Δὲν τὸ εἶπαν;

ΒΑΓΚΟΣ.

Ἀὐτὰ μᾶς ἔψαλαν κ' αὐτὰ... Ἀλλὰ, ποῖος πλησιάζει;

Πράξις δευτέρα. Ἐν τῆς πρώτης σκηνῆς.

[Προθάλαμος ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Μάκβεθ].

ΜΑΚΒΕΘ μόνος.

Τί εἶναι τοῦτο, μάγαιρα, ποῦ βλέπω ἀντικρὺ μου
μὲ τὴν λαβὴν της πρὸς ἐμέ;... Ἐλα, νὰ σὲ ἀρπάξω...
Δὲν σ' ἔχω, πλὴν τὰ 'μάτια μου ἐκεῖ ἐμπρὸς σὲ βλέπου!
Ὡ φάντασμα ὀλέθριον, δὲν εἶσαι κ' εἰς τὸ χέρι
καθὼς 'ς τὰ 'μάτια αἰσθητόν; Ἦ μὴ δὲν εἶσαι ἄλλο
παρὰ τοῦ νοῦ μου μάγαιρα, ἀπάτης μόνον πλάσμα
ὅπου γεννᾷ ἢ κεφαλὴ 'ς τὴν ἔξαψιν τῆς θέρμης;
Ἀλλὰ σὲ βλέπω πάντοτε, ψηλαφῶν σὲ βλέπω,
καθὼς αὐτὸ, ποῦ τὸ τραβῶ ἀπὸ τὴν θήκην τώρα.
Τὸν δρόμον, ὅπου ἔμελλὰ νὰ πορευθῶ μοῦ δείχνεις,
καὶ ὁμοίόν σου σύνεργον θὰ εἶχα εἰς τὸ χέρι!...
Σὲ βλέπω... Νά... κ' εἰς τὴν λαβὴν, κ' ἐπάνω 'ς τὴν
[λέπιδα

αΐματος είναι σταλαγμοί, όπου δὲν ἦσαν πρῶτα!—
Δὲν ἔχει τίποτ' ἀπ' αὐτά. Ὁ φονικὸς σκοπὸς μου
τὸ σχῆμ' αὐτὸ τ' ἀνυπαρκτὸν ἔσ' τὰ μάτια μου λαμβάνει.—
Αὐτὴν τὴν ὥραν τῆς νυκτός, ἔς τὸ ἡμισυ τῆς σφαίρας
ἢ φύσις φαίνεται νεκρά, κ' ἐξαπατοῦν τὸν ὕπνον
ὄνειρα τώρα τρομερὰ μέσ' ἔς τὰ σκεπάσματά του.
Τώρα γυρνοῦν ἐξωτικὰ, κ' εἰς τὴν γλωμῆν Ἐκάτην
προσφέρουν τὴν λατρείαν των· κ' ὁ ἄσαρκος ὁ φόνος
ἀκούει τὰ οὐρλιάσματα τοῦ λύκου, τοῦ φρουροῦ του,
καὶ ξεκινᾷ, κ' ἀρροπατεῖ ἔς τὸ σκότος, μὲ τὸ βῆμα
ποῦ βιάδιζ' ὁ Ταρκύνιος ἔς τὸ ἔργον του,—σὺν φάσμα!—
Ἐσὺ, ὦ Γῆ ἀκίνητη, γερὰ θεμελιωμένη,
τὰ βήματά μου μὴ τ' ἀκούσῃ ἐκεῖ ὅπου πηγαίνουν,
μὴ τύχη καὶ οἱ λίθοι σου βαλθῶν νὰ φυλαρῆσουν,
καὶ διώξουν ἔξωφ' ἀπ' ἐδῶ τὴν φοίτην, ποῦ ἀρμόζει
ἔς αὐτῆς τῆς ὥρας τὸν σκοπὸν! . . Ἐγὼ τὸν φοβερίζω,
κ' ἐκείνος ζῆ! Τέτοια φωτιά μὲ λόγια δὲν ἀνάπτει.
Πηγαίνω, κ' ἐτελείωσε!

[Ἀκούεται σήμαντρον].

Τὸ σήμαντρον μὲ κράζει.

Σημαίνει, Δῶγκαν, διὰ σέ' νεκρώσιμον σημαίνει.
Μὴ τὸ ἀκούης! Οὐρανὸς ἢ Ἄδης σέ προσμένει!

Σκητὴ Β'

[Ἐν τῷ αὐτῷ προθαλάμῳ. Εἰσερχεται ἡ Λαίδη Μάκβεθ
ἐν θ' ὁ μόνῃ].

ΛΑΙΔΗ Μ.

Τὸ ὅ,τι μέθυσε αὐτοὺς, καρδίαν ἔς ἐμένα δίδει·
ἐκεῖνο ποῦ τοὺς ὀρόσιον, ἐμένα μὲ φλογίζει.—
Τί εἶναι τοῦτο; Σιωπή! . . Ἡ κουκουβάγια ἦτον,
ὁ κράτης ὁ ἀπαίσιος, ποῦ ἄγρια φωνάζει
τὴν μαύρην καλὴν νύκτα του.—Ὁ Μάκβεθ εἶναι μέσα·
ἡ θύρα εἶναι ἀνοικτὴ κ' οἱ κοιμισμένοι δούλοι
ἐμπαίζου τὸ καθῆκόν των μὲ τὰ ρουχαλιὰ των.
Ἐδόλωσα μὲ βότανα τὸ βραδυνὸν πιστόν των,
ὥστ' ἡ Ζωὴ κ' ὁ Θάνατος μαλλόνουν καὶ διστάζουν
ἂν ζοῦν ἢ ἂν ἀπέθαναν.

ΜΑΚΒΕΘ. (ἔσωθεν).

Ποῖος εἶν' ἐκεῖ; Τί εἶναι;

ΛΑΙΔΗ Μ.

Ἄλλοίμονον! Μὴ ἔσπνησαν καὶ τίποτε δὲν γίνῃ;
Ὅχι νὰ γίνῃ τὸ κακόν, ἀλλὰ τὸ ν' ἀποτύχη,
ἰδοὺ ὁ φόβος!—Ἄκουε. . . Τὰ εἶχα τὰ μαχαίρια
ἐκεῖ ἐμπρός. Δὲν ἔχω νὰ μὴ τὰ ἰδῶ.—Μ' ἐφάνη
πῶς βλέπω τὸν πατέρα μου ἐκεῖ ποῦ ἐκοιμᾶτο,
εἰδὲ τὸ ἔκαμα ἐγὼ, μονάχη μου!—Ὁ Μάκβεθ!

[Εἰσερχεται ὁ Μάκβεθ κρατῶν δύο μαχαίρας]

ΜΑΚΒΕΘ.

Τὸ ἔκαμα!—Δὲν ἤκουσες κανένα κρότον;

ΛΑΙΔΗ Μ.

Μόνον

τῆς κουκουβάγιας τὴν φωνὴν καὶ τὴν βοὴν τῶν γρούλλων.
Δὲν ἦσο σὲ ποῦ μίλησες;

ΜΑΚΒΕΘ.

Αἶ; πότε;

ΛΑΙΔΗ Μ.

Τώρα.

ΜΑΚΒΕΘ.

Τώρα,

ποῦ γύριζα;

ΛΑΙΔΗ Μ.

Ναί!

ΜΑΚΒΕΘ.

Ἄκουσε' ἔς τὸ πλάγι ποῖος κοιμᾶται;

ΛΑΙΔΗ Μ.

Ὁ Δοναλδαιν.

ΜΑΚΒΕΘ (βλέπων τὰς χεῖράς του)

Τί θέαμα φρικτόν!

ΛΑΙΔΗ Μ.

Ἄνοησία,

νὰ λέγῃς, θέαμα φρικτόν!

ΜΑΚΒΕΘ.

Ὁ ἕνας ἀπ' τοὺς δύο

ἐγέλασε ἔς τὸν ὕπνον του· ἐφώνησεν ὁ ἄλλος,
«ἐδῶ σκοτώνουν!»—Κ' ἕνας των ἐξύπνησε τὸν ἄλλον.
Ἐστάθηκα καὶ ἤκουα· ἀλλὰ κ' οἱ δύο εἶπαν
τὴν προσευχὴν των, κ' ἔγειραν νὰ κοιμηθοῦν καὶ πάλιν

ΛΑΙΔΗ Μ.

Κοιμοῦνται δύο των μαζῇ ἐκεῖ.

ΜΑΚΒΕΘ.

Ὁ ἕνας εἶπε,

Βοήθειά μου ὁ Θεός! κ' εἶπε, Ἀμήν, ὁ ἄλλος,
ὡσάν νὰ μ' ἐβλεπαν μ' αὐτὰ τὰ χεῖρια τοῦ δημίου!
Καὶ ἤκουα τὸν φόβον των, ἀλλὰ δὲν ἤμποροῦσα
νὰ πῶ Ἀμήν, ποῦ ἔλεγαν, Θεὲ βοήθησέ μας!

ΛΑΙΔΗ Μ.

Μὴ συλλογίζεσαι αὐτὰ τόσον πολὺ, ὦ Μάκβεθ.

ΜΑΚΒΕΘ.

Πλὴν διατί νὰ μὴ μπωρῶ τ' Ἀμήν νὰ τὸ προφέρω;
Ἀνάγκη εἶχα, καὶ πολλὴν, ἀπ' τοῦ Θεοῦ τὴν χάριν,
ἀλλ' ἐκολνοῦσε τὸ Ἀμήν ἔς τὸν λάφυγγά μου μέσα.

ΛΑΙΔΗ Μ.

Αὐτὰ νὰ τὰ σκεπτώμεθα δὲν πρέπει καθὼς κάμνεις.
Μ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἤμπορεῖ νὰ τρελλαθῇ κανένας.

ΜΑΚΒΕΘ.

Μ' ἐφάνη ὅσων νὰ ἤκουα μίαν φωνὴν νὰ κράζει:
Εἰς τὸ ἐξῆς μοὶ κοιμηθῆς! Ἐσκότωσε τὸν ὕπνον
ὁ Μάκβεθ, τὸν ἐσκότωσε τὸν ὕπνον τὸν ἀθῶον,
αὐτὸν ποῦ τὸ κουβάριασμα ξεπλέκει τῶν φροντίδων,
τὸν θάνατον εἰς τὴν ζωὴν τῆς κάθε μίᾳς ἡμέρας,
λουτρὸν τοῦ κόπου, βάλαμα τοῦ νοῦ τοῦ πονεμένου,
τῆς δυνατῆς τῆς φύσεως προσφάγι, τροφὸς τῆς
ἔς τοῦ βίου τὸ συμπόσιον!

ΛΑΙΔΗ Μ.

Τί εἶν' αὐτὰ ποῦ λέγεις;

ΜΑΚΒΕΘ.

Μὴ κοιμηθῆς εἰς τὸ ἐξῆς, ἐδόξε. Τὸν ὕπνον
ὁ Γλάμης τὸν ἐσκότωσε, ὥστε δὲν ἔχει πλέον
νὰ κοιμηθῇ ὁ Καουδὼρ! Νὰ κοιμηθῇ δὲν ἔχει
ὁ Μάκβεθ!

ΛΑΙΔΗ Μ.

Ποῖος τὰ ἔκραξεν; Ἀγαπητέ μου θάνη,
ἐν ἀφίνης εἰς αὐτὰ ὁ νοῦς σου νὰ πλανᾶται.
Πήγαιν' εὐθὺς λίγο νερόν νὰ εὐρῆς, νὰ ξεπλύνῃς
ἀπὸ τὰ χεῖρια σου αὐτὸν τὸν μαῦρον καταδότην.
Τί μοὺ τὰ ἔφερες ἐδῶ τὰ δύο τὰ μαχαίρια;
Πρέπει ἐκεῖ ἔς τὸ πλάγι του νὰ μένου. Πήγαινε τα,
καὶ ἄλειψε μὲ αἵματα τοὺς κοιμωμένους δούλους.

ΜΑΚΒΕΘ.

Δὲν πάγω. Τὸ τί ἔκαμα, νὰ τὸ σκεφθῶ καὶ μόνον
μὲ πιάνει τρόμος. Δὲν τολμῶ νὰ τὸ ἰδῶ καὶ πάλιν!

ΛΑΙΔΗ Μ.

Μικρόψυχε! Δὲς τα ἐδῶ ἐμένα τὰ μαχαίρια.
Οἱ κοιμισμένοι κ' οἱ νεκροὶ ὡσάν εἰκόνες εἶναι.
Ζωγραφιστὸς ὁ διάβολος μόνον παιδιὰ τρομάζει.
Ἄν τρέχῃ αἵμ' ἀπ' τὴν πληγὴν τὰ πρόσωπα θὰ βάλω
τῶν δούλων του, ὥστ' ἔνοχοι νὰ φαίνωνται ἐκεῖνοι.

[Ἐξέρχεται. Ἀκούεται ἔσωθεν κρότος θύρας κρουομένης]

ΜΑΚΒΕΘ.

Ποῖος νὰ κτυπᾷ;—Τί ἔπαθα καὶ μὲ κατατρομάζει

κάθε βοῇ ποῦ ἀκουσθῇ;—Τί εἶν' αὐτὰ τὰ χεῖρια;
Ἄ! μὲ στραβόουν! Ἢμπορεῖ τοῦ Ποσειδῶνος ὄλος
ὁ ἄπειρος Ὀκεανὸς αὐτὸ ποτὲ τὸ αἷμα
νὰ πλύνῃ ἀπ' τὸ χεῖρι μου; Ὅχι! Αὐτὸ τὸ χεῖρι
τὸ πέλαιος τ' ἀπέραντον θὰ καταπορφυρώσῃ,
νὰ κάμη κατακόκκινα τὰ γαλιανά νερά του!

[Ἐπιστρέφει ἡ Λαίδη Μάκβεθ].

ΛΑΙΔΗ Μ.

Τὰ χεῖρια μου κοκκίνισαν σὺν τὰ δικά σου, ὅμως
τόσον ἀχνὴν ἐντρέπομαι νὰ ἔχω τὴν καρδιάν μου!
Ἄκουα ἔξω νὰ κτυποῦν τὴν θύραν. Ἐλα μέσα.
Ἄϊγον νερόν τὴν πρᾶξίν μας ἀρκεῖ νὰ τὴν ξεπλύνῃ.
Ὅλον καὶ ὄλον εἶν' αὐτό! Τὸ παλαιὸν σου θάρρος
πῶς σὲ παραίτησεν;—Ἄκουε; τὸ κτύπημα δὲν παύει.
Τὸ νυκτικὸν σου φέρεσε ἀμέσως, μήπως τύχη
νὰ ἦν ἀνάγκη νὰ φανῆς κ' ἰδοῦν πῶς ἀγρυπνοῦμεν.
Κάμε καρδίαν! Μὴ χάνεσαι εἰς τοὺς συλλογισμοὺς σου!

ΜΑΚΒΕΘ.

Νὰ ξεῦρω τὸ τί ἔκαμα! Ἄς ἦτο νὰ μὴ ξεῦρω
καὶ πῶς ὑπάρχω!

[Κρούεται ἡ θύρα]

Κτύπα σύ! Νὰ τὸν ἔσπνησῃς θέλεις
τὸν Δῶγκαν μὲ τὸν κρότον σου; Ὡ! εἴθε νὰ μ' ἔμπορευσε!

Δ. ΒΙΚΕΛΛΑΣ.

ΔΗΜΩΔΗ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

Α'.

Μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος τὰ
προϊόντα τῆς δημόδους φιλολογίας περιεφρονοῦντο,
ὅσα δὲ τυχόν ἠξιοῦντο προσοχῆς τιнос διωρ-
θοῦντο καὶ μετεσκευάζοντο, κατὰ τὰς ἀπαιτή-
σεις καὶ τὴν φιλοκαλίαν τῶν ἀνεπτυγμένων ἀνα-
γνωστῶν. Διότι ὑπὸ μίαν μόνον ἐξητάζοντο ἔ-
ποψιν, ἀπλῶς ὡς ἔργα φιλολογικὰ θεωρούμενα,
καὶ διὰ τοῦτο τὸ χυδαῖον γλωσσικὸν περιβλήμα
αὐτῶν, τὸ ἀξέστον καὶ ἄτεχνον τοῦ συνόλου, τὰ
ἀπεστέρουν παντὸς γοήτρου. Καὶ ἐνίοτε μὲν οὐ-
δεμία προσεγγίνοτο ζημία, ὅτε ποιηταὶ περιφα-
νεῖς, ὡς ὁ Βοικιάκιος, ὁ Λαφονταῖν, ὁ δαιμόνιος
Σαίξπηρ, υἱοθετοῦντες γεννήματα τῆς ἀγοραίας
μούσης, παρεμόρφουν, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἐξω-
ραίζον αὐτά.—καὶ ἔτι ὅτε ὁ Μάκφερσον, πα-
ραλαβὼν ἀμορφὰ τινα συντρίμματα παλαιῶν ἁ-
σμάτων, ἐκ στόματος γερόντων αἰοιδῶν ἢ ἐκ χει-
ρογράφων, ἄτινα ἄγνωστα καὶ λησμονημένα κα-
τέκειντο ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις, δι' ὅπερ πολλοὶ
ὑπερὸ τὸ δέον αὐστηρῶς κατακρίνουσιν αὐτὸν, κα-
τάρθου νὰ ἐπισύρῃ ἐπὶ πολλὰ ἔτη τὸν θαυμα-
σμὸν πάντων, πιστευσάντων εἰς τὴν εὐρεσιν τῶν
ἐπιπῶν ἄλλου Ὀμήρου, τοῦ βάρδου Ὀσσίου.—Δυ-
στυχῶς ὅμως μείζων ἦν ὁ ἀριθμὸς τῶν διασκευα-
στῶν, οἵτινες, μὴδὲν προσιθιέντες, κατέστρεφον
τοῦναντίον πᾶν πλεονέκτημα τῶν δημοτικῶν ἁ-
σμάτων καὶ μύθων, καὶ διὰ τῶν ἰδίων προσθη-
κῶν δυσχερεστάτην καθίστων τὴν διάκρισιν
τοῦ γνησίου ἀπὸ τοῦ νόθου, τῶν δημιουργημά-

1. Νεοελληνικὰ παραμῦθια. Contes Populaires grecs,
publiés d'après les manuscrits du Dr J.G. de Hahn,
et annotés par Jean Pio. Copenhagen, Hoest, 1879.
Εἰς 8^{ον} ἐκ σελ. XI, 260.

των τῆς τῶν λογίων διασκευαστῶν φαντασίας
ἀπὸ τῶν ἀμέσως ἐκ τοῦ λαοῦ ἀπορροεόντων, τῶν
δυναμένων νὰ χρησιμοποιηθῶσι πρὸς ἐπιστημονι-
κὰς ἐρεῦνας. Οὕτω δὲ τὰ πάσης ἀξίας ἀμοι-
ροῦντα φιλολογικὰ ἐκεῖνα συννοθυλεύματα ἔστε-
ροῦντο ἀπολύτως τοῦ ἐνδιαφέροντος, ὅπερ ἐνέ-
χουσι τὰ ἔργα τοῦ λαοῦ πάντοτε.

Οἱ ἀδελφοὶ Γρίμμ, ὧν ὁ ἕτερος διάσημος κα-
τέστη διὰ τὰς περὶ τῆς γερμανικῆς γλώσσης
καὶ μυθολογίας συγγραφὰς αὐτοῦ, ἔταμον πρῶ-
τοι νέαν ὁδὸν ἐν τῇ μεθόδῳ τῆς περιυναγωγῆς
καὶ τῆς ἐξετάσεως τῶν γεννημάτων τῆς φαντα-
σίας τοῦ λαοῦ. Ἐκδόντες κατὰ τὴν δευτέραν δε-
κατηρίδα τοῦ παρόντος αἰῶνος συλλογὰς γερμα-
νικῶν παραδόσεων καὶ παραμυθίων, κατέδειξαν
τὴν σημασίαν αὐτῶν καὶ ἐπέστησαν τὴν προσο-
χὴν τῶν ἐπιστημόνων ἐπὶ τῶν ὠφελημάτων, ἄ-
τινα, διὰ τε τὴν μυθολογίαν, τὴν γλωσσολογίαν,
τὴν ἐθνογραφίαν, καὶ αὐτὴν τὴν ἀρχαιολογίαν
καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ, ἠδύναντο ἐκ
τοιούτων μελετῶν νὰ πρακίψωσιν. Ἐκτοτε αἱ
συλλογαὶ ἐπολλαπλασιάσθησαν τεραστίως, ἢ
κληρονομία τοσοῦτων ἐθνῶν καὶ τοσοῦτων αἰῶ-
νων ἐταξινομήθη καὶ ἀνηρευνήθη ἐπιμελῶς, καὶ
δυνάμεθα ἴσως νῦν νὰ εἴπωμεν, ὅτι τὰ πορί-
σματα τῶν σπουδῶν τούτων παρέχουσιν ἡμῖν
ἀσφαλεστάτας γνώσεις περὶ τῆς ἱστορίας τῶν
θρησκείων καὶ τῆς καθόλου ἱστορίας τοῦ ἀνθρω-
πίνου πνεύματος.

Πόσον πτωχὸν ὅμως καὶ στερεὸν ἐκ τῶν ἐρευ-
νῶν τούτων ἀποδεικνύεται τὸ ἀνθρώπινον πνεῦ-
μα! Ἄν ἐπετρέπετο ἡμῖν μόνον ἐκ τῶν παρα-
μυθίων νὰ κρίνωμεν, οὐχὶ ἀδίκως θὰ διημιφι-
σθητοῦμεν πᾶσαν παραγωγικὴν ἰκανότητα αὐ-
τοῦ. Μυριάδες μύθων λαῶν παμπληθῶν καὶ δια-
φορωτάτων ἀλλήλοις, ἀπὸ τῶν ὀροπεδίων τοῦ Θι-
βέτ καὶ τῶν ἐσχατιῶν τῆς Ἰαπωνίας, μέχρις
Ἄγγλιας καὶ Ἰσλανδίας, βάσιν ἔχουσιν ὀκτώ
ἕως δέκα μόνον ἀρχικὰς ιδέας καὶ μυθολογικὰς
εἰκόνας περὶ φυσικῶν φαινομένων, ἃς συνέλαβον
πρῶτοι οἱ προπάτορες τῶν Ἰνδοευρωπαϊκῶν ἔ-
θνῶν, ἢ φυλῆ τῶν παρὰ τὰ Ἰμαλάια Ἀρίων.
Ὁ πυρὴν ἐν ἀπάσαις ταῖς μυριάσιν ἐκείναις
εἶναι πάντοτε ὁ αὐτός, καὶ μόνον ἢ ἐξωτερικῆ
στίλβωσις ποικίλλει ἐκάστοτε. Πρὸς ἀποδείξιν
τούτου ἀρκοῦσι νομίζομεν ἐν τῷ δύο παραδείγ-
ματα. Κατὰ τὰς Βέδας, αἵτινες ὡς γνωστὸν
εἰσὶ συλλογαὶ θρησκευτικῶν ὕμνων ποιηθέντων
μὲν μετὰ τὸν χωρισμὸν καὶ τὰς μεταναστάσεις
τῶν Ἀρίων φύλων, ἀλλὰ περιεχόντων πάντως
τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχαιοτάτης, κοινῆς τῶν φύ-
λων τούτων θρησκείας, κατὰ τὰς Βέδας, δρά-
κων κρατεῖ καθειργμένης τὰς Ἀπᾶς (νηρηίδας),
ἃς ἐπὶ τέλους ἐλευθεροῖ ὁ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς
βροντῆς Θεός Ἰνδρας, διὰ τοῦ δόρατος αὐτοῦ
ἀποκτείνων τὸν δράκοντα, οὗ παραλαμβάνει τὸν
θησαυρόν. Ὁ δράκων οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ νέφος,

αί Ἀπᾶς ἡ βροχή, τὸ τοῦ Ἴνδρα δόρυ ὁ κεραυνός, καὶ ὁ τοῦ δράκοντος θησαυρός αἱ ὑπὸ τῶν νεφῶν ἀποκρυπτόμεναι ἡλιακαὶ ἀκτῖνες· ἡ τοιαύτη εἰκονικὴ παράστασις τοῦ κοινοτάτου τῶν φυσικῶν φαινομένων παρέσχεν ἀφορμὴν εἰς ἀναριθμούς μύθους, ἀπὸ τοῦ δελφικοῦ περὶ τοῦ πυθοκτόνου Ἀπόλλωνος μέχρι τοῦ συναξαρίου περὶ τοῦ ἐλευθερωτοῦ τῆς βασιλοπούλας δράκοντοκτόνου ἁγίου Γεωργίου. Ὁ τοῦ Ἴνδρα κεραυνός μάλιστα, ἀπὸ πελέκεως καὶ δόρατος κατήντησεν ἐπὶ τέλους νὰ παραμορφωθῆ εἰς τὸ διαρρηγνύον τὰ κλειθρα τῶν θησαυρῶν σιδηρόχορτον, — περὶ οὗ μέγας ἐγένετο πρό τινων ἐτῶν λόγος ἐν Ἀθήναις, ὅτε ἡ ἔλλειψις αὐτοῦ ἀνυπερέβλητον παρενέβαλεν ἐμπόδιον εἰς τὴν εὐρεσιν τοῦ περιλαλήτου ἐν Κορίνθῳ θησαυροῦ. — Δι' ἐτέρας πάλιν παραστάσεως, περὶ τῆς ἦους, ἣτις περικαλλῆς ἀναφαίνεται, ἀπορρίπτουσα τὸ σκότιον τῆς νυκτὸς περιβλήμα, ἐξηγοῦνται ἀπλοῦστατα τὰ πολυπληθῆ παραμύθια περὶ ἡρωίδων καὶ ἡρώων, οἵτινες φέρουσι δέρμα ζώου ἢ καὶ εἰς ζῶα εἰσὶ μεταμορφωμένοι, ἀλλὰ καέντος ἢ ἄλλως πως καταστραφέντος τοῦ δέρματος, ἀνακτῶσι τὴν εὐεϊδῆ αὐτῶν μορφήν.¹

Ὡς οὐχὶ πρό μακροῦ χρόνου, ἐκ τῆς συγκριτικῆς ἐξετάσεως τῶν μύθων τῶν Ἰνδοευρωπαϊκῶν θρησκειῶν, κατεδείχθη, προήλθον οὗτοι πρωτίστως ἐκ τῆς ἀποκρυσταλλώσεως, οὕτως εἶπεν, οὐχὶ σπανίως δὲ καὶ ἐκ παρεξηγήσεως τῶν διαφόρων μεταφορικῶν ἐκφράσεων καὶ εἰκονικῶν παραστάσεων φυσικῶν φαινομένων· τὴν σύμψηξιν τῶν μυθολογικῶν συστημάτων ἐπέσπευσεν ἢ σχετικῶς ἐν ὑστερωτέροις χρόνοις ἀναπτυχθεῖσα τάσις τοῦ ἀνθρωπομορφισμοῦ. Ἡ ἐποχὴ τῆς συντάξεως τῶν παραμυθίων εἶνε πασιδῆλως πολλῶ μεταγενεστέρα, οὐδεὶς δὲ δύναται νὰ ἰσχυρισθῆ ὅτι ἀνέρχεται εἰς τοὺς πρό τῆς μεταναστάσεως τῶν Ἀρίων χρόνους. Εἶνε μὲν ἀληθές ὅτι τὴν ἐρμηνείαν καὶ τὰ σπέρματα αὐτῶν εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πρέπει νὰ ἀναζητήσωμεν, ἀλλὰ τοῦτο διότι ἐντεῦθεν ἐμμέσως προέκυψαν. Ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαίρεσεων πάντες σχεδὸν οἱ εὐρωπαϊκοὶ καὶ ἀσιατικοὶ λαοὶ ἠρύσθησαν τὰ παραμύθια αὐτῶν ἐξ Ἰνδικῶν πηγῶν, οὐχὶ μὲν λίαν παλαιῶν, ἀλλ' ὅπωςδήποτε οὐ μικρὰν ἐχουσῶν σχέσιν μὲ τοὺς μύθους καὶ τὸ μυθολογικὸν καθόλου πνεῦμα τῶν πρώτων Ἀρίων. Διὰ τοῦ βουδισμοῦ καὶ τῶν βουδιστικῶν βιβλίων τὰ Ἰνδικὰ διηγήματα μετεδόθησαν εἰς τοὺς Σῖνας, τοὺς Ἰαπωνοὺς, τοὺς Σιαμῖους, τοὺς Μογγόλους, Τατάρους, Καλμούκους, Λαπωνοὺς, Φιννίους κλπ. Ἡ ἐπικοινωνία τῶν Ἑλλήνων μετὰ τῶν Ἰνδῶν, μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ μεγάλου Ἀλεξάν-

1. Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνάγεται ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ κυρίου Πίου, περὶ ἧς ἐνταῦθα ὁ λόγος, μόνον τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 22 (τὸ γιδόκωριτσο). Οὐχ ἦττον ὅμως πολυάριθμα τοιαῦτα παραμύθια σώζονται παρ' ἡμῖν (Ἀρκουδίτσα, Γουρουνίτσα, κλπ.)

δρου ἰδίως, κατέστησε γνωστοὺς ἐν Ἑλλάδι πολλοὺς Ἰνδικούς μύθους, παρὰ Πλουτάρχῳ δὲ καὶ τισὶν ἄλλοις συγγραφεῦσιν ἀνευρίσκομεν ἐνιαχοῦ ἀπηγήσεις τοῦ Συντίπα καὶ τοῦ Βισνουσαρμάν. Κυρίως ὅμως κατέκλυσαν τὴν Εὐρώπην μετὰ τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ Ἰσλαμισμού, διὰ μέσου τῶν Ἀράβων, ὅτε ὁ Συντίπας καὶ ἡ Χιτοπαδάσα καὶ ἄλλαι ἀσημότεραι συλλογαὶ ἐπολλαπλασιάσθησαν ὑπερμέτρως δι' ἀναριθμήτων μεταφράσεων καὶ μιμήσεων ἐν πάσαις σχεδὸν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς γλώσσαις καὶ ἐν ταῖς πλείστασις σημιτικαῖς. Ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τοῦ δεκάτου αἰῶνος ἐγένοντο ἐπίσης τοιαῦται μεταφράσεις ἐκ τῆς ἀραβικῆς, τῆς περσικῆς καὶ τῆς χалδαϊκῆς. Περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΑ' ἐκατονταετηρίδος μετεφράσθη ὑπὸ μὲν Συμεῶνος Σῆθ τοῦ ἱατροφιλοσόφου ἢ Χιτοπαδάσα, ὑπὸ δὲ Μιχαήλ τοῦ Ἀνδρεοπούλου ὁ Συντίπας.¹ Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν δύο τούτων πλουσιωτάτων πηγῶν, πιθανῶς δὲ ἦσαν ἄγνωστοι ἐν Ἑλλάδι καὶ ἕτεραι Ἰνδικαὶ συλλογαί, ὡς ἀποδεικνύται ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν αἰσωπέων μύθων, ἐκ πολλῶν συναξαρίων, πρό πάντων δὲ ἐκ τοῦ ὑπὸ τοῦ Πλανούδου ἴσως συνταχθέντος βίου Αἰσώπου, καὶ ἐκ τοῦ εἰς Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνὸν ἀπιθάνως ἀποδιδόμενου συναξαρίου περὶ τοῦ ἁγίου Βαρλαάμ καὶ Ἰωάσαφ· τὸ συναξάριον τοῦτο οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ βιογραφία τοῦ Βούδα, οὗ τὴν θέσιν καταλαμβάνει ὁ ἀνύπαρκτος ἅγιος Ἰωσαφάτ, ὥστε ἐν τούτῳ ἔχομεν ἕτερον ὑπόδειγμα περιέργου μεταγγισμοῦ τῶν Ἰνδικῶν μύθων.

Ἡ τῶν Ἰνδικῶν μύθων καὶ διηγημάτων ἐπενέργεια εἰς τὴν διάπλασιν τῶν παραμυθίων εἶνε μεγάλη βεβαίως καὶ σπουδαιότατη, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἡ μόνη. Ἡ παναρχαία κοίτη τοῦ χαμιτικῆς πολιτισμοῦ, ἢ Αἴγυπτος, ὁπόθεν οἱ μεγαλοφύεστατοι τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων προσέτρεχον νὰ ρυσθῶσι σοφίαν, συνετέλεσεν ἐπίσης οὐχὶ μικρὸν. Τίς ἀγνοεῖ τὰ περὶ Ἰωσήφ καὶ τῆς γυναικὸς τοῦ Πετεφρῆ ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ, καὶ τίνα δὲν κατέπληξεν ἢ τούτων ὁμοιότης τοῖς περὶ Φαίδρας καὶ Ἰπολύτου καὶ ἄλλοις πολλοῖς ἑλληνικοῖς μύθοις; ἢ τὴν ἀπόκρυψιν τῆς φιάλης ἐν τῷ σάκκῳ τοῦ Βενιαμείν, ὅπερ τέχνασμα οὐχὶ μόνον ἐν συναξαρίοις, ἀλλὰ καὶ ἐν πολλοῖς δημοτικοῖς παραμυθίοις ἐπαναλαμβάνεται; ἢ γνωστοτάτη Σταχτοπούτα κατάγεται ἐκ τῆς Ῥοδώπιδος τοῦ Ἡροδότου, παρὰ παντὶ δὲ λαῷ εὐρίσκομεν παραμύθια πηγάζοντα ἐξ ἐτέρας αἰγυπτιακῆς διηγήσεως τοῦ αὐτοῦ ἱστοριογράφου, περὶ τοῦ θησαυροῦ τοῦ Ραμψινῆτου. Πρόδηλον ὅτι, ἐὰν περιεσώζοντο ἱκανὰ μνημεῖα τῆς αἰγυπτιακῆς γραμματολογίας, θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ποιήσωμεν εὐρυτέρους παραλληλισμούς. Οὐχ ἦττον ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω μύθων, διετηρή-

1. Πρβλ. τὰς περὶ δημοτικῶν βιβλίων μελέτας μου ἐν Ἑστία τόμ. Δ' σ. 433 κέ.

θησαν μέχρις ἡμῶν καὶ δύο ἀκέραια αἰγυπτιακὰ παραμύθια, ἅτινα, ἀγνοῶν τὴν καταγωγὴν των, θὰ ὑπελάμβανέ τις ὡς δημόδη παραμύθια εὐρωπαϊκοῦ τινος λαοῦ. Τὸ ἐν τούτων (Le prince predestiné) ἐδημοσιεύθη πρό διετίας ἐν τῇ Ἀσιατικῇ Ἐφημερίδι τῶν Παρισίων (τ. Χ. σ. 236-260). Τὸ ἕτερον, μᾶλλον ἐνδιαφέρον, ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον τῷ 1852 ὑπὸ Rougé, ἐγράφη δὲ ἐπὶ τῆς βασιλείας Μενεπτᾶ τοῦ Β', διαδόχου τοῦ Σεσώστριος, ἦτοι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος π.χ. Ἄπαντα τὰ ἐπεισόδια τῆς αἰγυπτιακῆς διηγήσεως ἀνευρίσκονται ἐν αἰγυπτιακοῖς παραμυθίοις· ἢ δὲ βᾶσις αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς περὶ μετεμψυώσεως θεωρίας στηριζομένη, ἐξηγεῖ οὐ μόνον πολλὰ παραμύθια, ἀλλὰ καὶ πολλὰς προλήψεις ἡμῶν· ὁ ἦρωὺς τῆς διηγήσεως Σατοῦ κρύπτει τὴν καρδίαν του ἐν ἀκακίᾳ· τὸ δένδρον κόπτεται, διαταγῇ τῆς κακῆς γυναικὸς του, ἢ καρδία ὅμως ἀνευρίσκεται ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Ἀνεπού, ὅστις ποτίσας ταύτην τὸν Σατοῦ ἀνίστησιν αὐτόν. Ὁ Σατοῦ μεταμορφοῦται εἰς βοῦν Ἄπιν, ἢ κακὸς τρόπος σύζυγός του, γενομένη βασίλισσα παρακαλεῖ τὸν Φαραὼ νὰ σφάξῃ τὸν Ἄπιν, ἀλλ' ἐκ δύο ῥανίδων τοῦ αἵματός του φύονται δύο περσέαι, πάλιν αὐταὶ κόπτονται διαταγῇ τῆς βασίλισσης, μία σχίζα ὅμως ἐκσπενδονίζεται, ἐγγίζει τὰ χεῖλη τῆς ἐγκυμονήσασα δ' ἡ βασίλισσα τίκτει... τὸν αὐτὸν Σατοῦ. Διατί τόσον παραδόξως ἀνεπτυξάν τὴν περὶ μετεμψυώσεως θεωρίαν των οἱ αἰγύπτιοι ἱερεῖς; Ἄγνωστον· ὅπως δήποτε ὅμως, καίπερ τὸν λόγον τοῦ πράγματος μὴ ἐπιστάμενοι, ἀκολουθοῦσι πολλοὶ μέχρι τοῦ νῦν ἐτι ἀσυνειδήτως τὰς ἰδέας ταύτας, καὶ φυτεύουσι κατὰ τὴν γέννησιν τῶν τέκνων των δένδρα, ὧν τὴν τύχην νομίζουσι συνδεομένην μετὰ τῆς τῶν νεογνῶν.

Οὕτω λοιπὸν τὰ δύο πρώτιστα καὶ σπουδαιότατα ρεύματα, ἐξ ὧν ἀπέρρευσαν τὰ παραμύθια τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν, εἰσὶ τὸ Ἰνδικὸν καὶ τὸ αἰγυπτιακὸν, ἢ διατήρησις δηλαδὴ τῆς παλαιοτάτης κληρονομίας τῶν παραδόσεων τῶν Ἀρίων ἐθνῶν καὶ ἡ ἐγκατάμιξις ξένων, χαμιτικῶν, στοιχείων. Ἐξετάζοντες δὲ ἰδιαιτέρως τὰ δημόδη ἑλληνικὰ παραμύθια, βλέπομεν ὅτι ἐμορφώθησαν ἐκ πηγῶν διαφόρων μὲν, ἀλλ' ἐμμέσως ἐκ τῶν πρώτων ἐκείνων καὶ κυριωτάτων προσερχομένων. Πρώτη πηγὴ εἰσὶ τὰ διατηρηθέντα παρὰ τοῦ λαοῦ λείψανα τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν μύθων καὶ μυθοπλαστῶν. Κατόπιν ἐρχονται τὰ χριστιανικὰ διηγήματα τῶν ἀποκρυσφῶν εὐαγγελίων καὶ τῶν συναξαρίων, κράμα ἑλληνικῶν καὶ σημιτικῶν στοιχείων. Οὐχ ἦττον ἐπενήργησαν αἱ γραμματολογίαι τῶν δυτικῶν τῆς Εὐρώπης ἐθνῶν μετὰ τὰς σταυροφορίας, ὅποτε πολλὰ φραγκικὰ ἐπημετεφράσθησαν εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν, καὶ πολλῶ πλείοτερον

ἡ ἀραβικὴ καὶ ἡ περσικὴ, μετὰ τὴν τουρκικὴν κατάκτησιν, ἕνεκα πρό πάντων τῆς μετὰ τῶν Τούρκων ἐπικοινωνίας τῶν Ἑλλήνων, ἐν μέρει δὲ καὶ ἕνεκα τῆς μεταφράσεως τῶν *χρῆτων καὶ μιᾶς νυκτῶν*.¹

Ἐν τῇ Περί τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἐν τῇ νέῃ συνταγματικῇ αὐτοῦ ὁ Κούρτιος Βάξμουθ ἐξαίρει τὴν σημασίαν τῶν παραμυθίων πρὸς σπουδὴν τῆς νεοελληνικῆς μυθολογίας. Ὁ Γρίμμ αὐτὸς προσέτρεξε πολλάκις εἰς τὰ δημόδη παραμύθια, ἵνα διαλευκάνῃ ὅπως οὖν τὴν γερμανικὴν μυθολογίαν. Καθ' ἡμᾶς ὅμως τὰ παραμύθια, ἀπλετόν ἐνίοτε δυνάμενα νὰ ἐπιγύσωσι φῶς εἰς τὰς μελέτας περὶ τῆς καθόλου ἱστορίας τῶν ἁρσκειῶν καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, εἰσὶν ἡμιστά ἀσφαλεῖς ὁδηγοὶ πρὸς ἐξακριβίωσιν τῆς μυθολογίας ὀρισμένου τινὸς λαοῦ. Σπανιώτατα ἐρριζώθησαν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ συνταυτισθῶσι μετὰ τῶν παραδόσεων· ἀσταθῆ καὶ ἀβεβαία, πλανῶνται ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος, συμμίσγυνται μετ' ἀλλήλων, καὶ δυσχερεστάτη, ἀδύνατος μᾶλλον ἀποβαίνει ἡ διάκρισις τοῦ θνητοῦ ἀπὸ τοῦ ἰθαγεννοῦς. Οὐχ ἦττον ὅμως ἡ ἀξία αὐτῶν μένει ἀναμφισβήτητος· χρησιμώτατα διὰ τοὺς σκοποὺς, οὗς ἀρχόμενοι εἶπομεν, παρ' ἡμῖν εἰσὶ καὶ ὡς γλωσσικὰ μνημεῖα ἀξία σπουδῆς, διότι πιστῶς ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ λαοῦ συλλεγόμενα, θὰ παράσχωσι πολυτίμους συμβολὰς εἰς τοὺς ἀσχοληθησομένους πρὸς ἀποθησαύρισιν καὶ ἐξέλεγγιν τοῦ γλωσσικοῦ ἡμῶν πλοῦτου.

Δυστυχῶς ἐλαχίστη πρὸς τοῦτο κατεβλήθη φροντίς· ἀλλοδαποὶ λόγιοι ἔσπευσαν νὰ δημοσιεύσωσι συλλογὰς παραμυθίων ἐν μεταφράσει, ἀπὸ τοῦ Zuccarini ὅστις πρῶτος ἐν τῷ περιοδικῷ Ausland τῷ 1832 κατεχώρισε τρία παραμύθια κατ' ἐπιτομήν, μέχρι τοῦ Βερνάρδου Schmidt, τοῦ κατὰ τὸ προπαρελθὸν ἔτος ἐκδόνητος συλλογῆν ἑλληνικῶν παραμυθίων καὶ παραδόσεων. Παρ' ἡμῖν ὀλίγιστοι ἠσχολήθησαν εἰς τοιαύτας μελέτας, ἀξίαι δὲ μνεῖας εἰσὶ μόνον αἱ συλλογαὶ τῶν *Νεοελληνικῶν ἀναλέκτων* τοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου Παρνασσῶ καὶ τοῦ κ. Α. Σακελλαρίου ἐν τοῖς *Κυπριακοῖς* αὐτοῦ. Τοσοῦτῳ δὲ μᾶλλον εἶνε λυπηρὸν τοῦτο, καθ' ὅσον ἅπασαι αἱ συλλογαί, ἐκτὸς τῆς τοῦ Μαρόζης, τῆς περιεχούσης παραμύθια τῶν ἐν Καλαβρία Ἑλλήνων, ἐδημοσιεύθησαν μόνον ἐν μεταφράσει, ἀπολέσασαι οὕτω τὸ γλωσσικὸν αὐτῶν ἐνδιαφέρον, ὅπερ πολλάκις εἶνε τὸ σπουδαιότατον.

Μεταξὺ τῶν ὑπὸ ἀλλοδαπῶν δημοσιευθεισῶν συλλογῶν τὴν πρώτην ἀναντιρρήτως κατέχει θέσιν ἡ τοῦ J. Hahn ἐν Λιψία τῷ 1864 εἰς δύο τόμους μετὰ προλεγόμενων καὶ σημειώσεων· ἢ

1. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 21 παραμύθιον τῆς παρούσης συλλογῆς εἶνε εἰλημμένον ἐκ τῆς μεταφράσεως τῆς Χαλιμάς.

συλλογή αὕτη περιέχει 114 παραμύθια (συμπεριλαμβανόμενων καὶ 12 ἀλβανικῶν) μετὰ πολυαριθμῶν παραλλαγῶν αὐτῶν, ἐν διαφόροις τῆς Ἑλλάδος τόποις, ἰδίως δ' ἐν Ἡπείρῳ καὶ ταῖς νήσοις τοῦ Αἰγαίου περισυναχθέντα. Ὁ Χάν ὅμως ἦν μυθολόγος μᾶλλον, καί περ δὲ κατανοῶν καὶ ἐκτιμῶν τὴν γλωσσικὴν ἀξίαν τῆς πλουσιωτάτης αὐτοῦ συλλογῆς, ἀπόκνησεν, ἕνεκα τῶν δυσχερειῶν τοῦ ἐγχειρήματος νὰ ἐπισυνάψῃ καὶ τὸ ἑλληνικὸν κείμενον τῆ γερμανικῆ μεταφράσει. Ὁ ἀθλιόμοθος μεγάλως διὰ τὴν ἑλλειψιν ταύτην, ἂν μὴ πρὸ πολλοῦ ἐπειθόμεθα, τυχαίως ἀναγνόντες ἀποσπάσματα τῆς συλλογῆς ταύτης ἀγνωστον πῶς περιελθόντα ἐπὶ τέλους εἰς χεῖρας βιβλιοπώλου τινὸς τῶν Ἀθηνῶν, ὅτι ἡ γλῶσσα τῶν παραμυθίων ἐκείνων παρεφθάρη ἐλσεινῶς ὑπὸ λογίων συλλογῶν· τοῦτο ἐπιμαρτυρεῖ καὶ ἡ ἀρτίως ἐκδοθεῖσα συλλογή τοῦ κ. Πίου.

Ὁ κ. Ἰωάννης Πίος εἶνε Δανὸς λόγιος, ἀριστα ἐπιστάμενος τὴν νεοελληνικὴν, γνωστὸς δὲ γινόμενος εἰς τοὺς περὶ ταύτην ἀσχολουμένους διὰ τινῶν σπουδαίων μονογραφῶν αὐτοῦ περὶ τῆς γλώσσας καὶ τῆς μυθολογίας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ταξιδεύσας πρὸ δεκαπενταετίας εἰς Ἑλλάδα ἐγνωρίσθη μετὰ τοῦ Χάν, προξένου τότε ὄντος τῆς Αὐστρίας ἐν Σύρα, καὶ παρ' αὐτοῦ ἔλαβε μέρος τῆς συλλογῆς τῶν παραμυθίων αὐτοῦ, ἦν ἐσκόπει νὰ ἐκδώσῃ ἐν πρωτοτύπῳ. Ὁ κ. Πίος ἀνεγνώρισεν ἀμέσως ὅτι οἱ χάριν τοῦ κ. Χάν ἐργασθέντες ἐκτός ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων πόρῳ ἀπειχον τοῦ νὰ ποδώσωσι πιστῶς τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τῶν τόπων, ἐν οἷς ἤκουσαν τὰ παραμύθια· διὰ τοῦτο ἐπεκλήθη τὴν συνδρομὴν διαπρεποῦς Ἑλληνας γλωσσολόγου, τοῦ ἀοιδίμου Μαυροφρύδη, πρὸς διόρθωσιν αὐτῶν. Καὶ ἀμφίβολος μὲν ἀποβαίνει ἡ γλωσσικὴ ἀξία οὕτως παραφθαρέντων μνημείων τῆς δημόδους φιλολογίας, ἀλλ' ὅπως δήποτε μυρίας χάριτας ὀφείλομεν νὰ ὀμολογήσωμεν εἰς τὸν ἐκδότην αὐτῶν, εὐσυνειδήτως καὶ ἐπιστημονικώτατα ἐργασθέντα.

Ἐν πρώτοις ἡ γλῶσσα μερικῶν παραμυθίων τῆς προκειμένης συλλογῆς, ὡς τοῦ πρώτου λόγου χάριν, εἶνε γνήσια δημοτικὴ, ἀλλαχού δ' εὐρησθαι φράσεις τινὲς ἀνόθευτοι, συντελοῦσαι εἰς βιβλίαν ἀποκατάστασιν πολλῶν μυθολογικῶν καὶ φιλολογικῶν διδομένων, ἅτινα θὰ παρεφθίροντο ὅπως δὴ ποτε μεταφραζόμενα ἐκ νέου ἐκ τῆς γερμανικῆς τοῦ Χάν μεταφράσεως. Οὕτως, ὅπως ἐν ἐκ τῶν πολλῶν παραδειγμάτων ἀναφέρωμεν, ἐκ τῆς συλλογῆς ταύτης κατὰ πρῶτον φαίνεται ὅτι τὸ παραμύθιον τοῦ Σιντσηρχῆ δὲν εἶνε παραμύθιον, ἀλλ' ἄσμα δημοτικόν, οὐ μόνον στίχους τινὰς ἐνεθυμῆτο ὁ διηγηθεὶς· καὶ δὴ ἄσμα δημοτικὸν ἀνήκον, ὡς νομίζομεν, εἰς τὸν εὐρὺν κύκλον τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν νεωστὶ

ἀνακαλυφθεῖσαν ἐθνικὴν ἡμῶν ἐποποιίαν τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτα.¹

Τὰ παραμύθια τῆς συλλογῆς τοῦ κ. Πίου ἀνέρχονται ἐν ὅλῳ εἰς τεσσαράκοντα ἐπτὰ· ἐκ τούτων ἕνδεκα τῆς νησίδος Ἀστυπάλαιας καὶ ἕξ τῆς Ἄνω Σύρας, συνἐλέγησαν ὑπὸ αὐτοῦ τοῦ ἐκδότου· ἕνεκα δὲ τῆς ἀκριθείας καὶ τῆς προσοχῆς, ἣτις κατεβλήθη πρὸς πιστὴν ἀπόδοσιν τῆς δημοτικῆς γλώσσας, εἰσὶν ἀναμφιλέκτως ἀξία νὰ συστηθῶσιν ὡς πρότυπα τοιοῦτων συλλογῶν· καὶ αὐταὶ ἐτι ἀλεπτόταται τῆς προφορᾶς διαφοραὶ (πρὸ πάντων τῆς συριανῆς διαλέκτου) σημειοῦνται ἐπιμελῶς, οὐδενὸς δ' ἐφείσθη κόπου ὁ ἐκδότης πρὸς ἐξέλεγχιν καὶ ἀντιβολὴν τῶν ἀντιγράφων τῶν παραμυθίων.

Τὰ παραμύθια τῆς Ἀστυπάλαιας διακρίνονται διὰ τὸ ἀφελές καὶ δροσερὸν αὐτῶν· οὐδὲ χάριτος δὲ καὶ εὐφύιας στεροῦνται ἐνιαχοῦ· ὁ διηγούμενος ἀρέσκειται πολλάκις νὰ παρενθέτῃ καταλλήλως δημῶδες παροιμίας, προσεπιλέγων, ὅτι «Αὐτὰ δὲν εἶνε τοῦ παραμυθιοῦ, μονό'νε ἰδικαίς μου παροιμίας, γιὰτὶ τὰ δα κ' ἐγὼ καὶ τὰ ζέρω.»

Ὁ χώρος δὲν ἐπιτρέπει ἡμῖν νὰ ἐπεκταθῶμεν διὰ μακρῶν ἀναλύοντες καὶ ἐξετάζοντες τὰ παραμύθια ταῦτα ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλα ξένων ἐθνῶν· χάριν παραδείγματος ἀπλῶς ἐν μόνον ἐκ τούτων θέλομεν παραθέσει ἐν τῷ ἐπομένῳ φύλλῳ, συνοδεύοντες αὐτὸ μετὰ τινῶν σημειώσεων. Ἐνταῦθα περιοριζόμεθα νὰ παρατηρήσωμεν, ὡς ἰδιάζον χαρακτηριστικὸν τῶν τῆς Ἀστυπάλαιας παραμυθίων, ὅτι ἐν τισὶ τούτων τὴν θέσιν τῶν Δρακόντων καταλαμβάνει ὁ Ἀγχιάνθρωπος, καὶ ὅτι ἀναφέρονται ἐν αὐτοῖς Νεράιδες καθ' ὅλοκληρίαν διαφέρονσαι τῶν Νεράιδων τῶν δημῶδων ἑλληνικῶν προλήψεων. Μία ἐτι ἐκ τῶν πολλῶν ἀποδείξεων ὅτι προτοῦ νὰ καταρτισθῶσι πλήρεις συλλογαὶ τῶν καὶ ἐν τῇ ἐλαχίστῃ γωνίᾳ τῆς ἑλληνικῆς γῆς διατηρουμένων προϊόντων τῆς δημόδους φιλολογίας, δὲν θὰ δυνηθῶμεν ἐπαρκῶς νὰ ἐξακριβώσωμεν τὸν βίον καὶ τὴν πνευματικὴν κατάστασιν τοῦ ἡμετέρου λαοῦ· καὶ τοῦτο ἐνδιαφέρει μὲν ἰδίᾳ μόνον τοὺς περὶ τὴν ἐθνογραφίαν καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ ἀσχολουμένους· ἀλλ' οὐ σμικρὰν σπουδαιότητα κέκτηται καὶ δι' ἡμᾶς, συντελοῦσα τὰ μάλιστα πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ περὶ τῆς καταγωγῆς τῆς ἑλληνικῆς ἐθνότητος ζητήματος, ὅπερ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ ὀριστικῶς λελυμένον, ὑφισταμένων ἐτι πολλῶν διχογνωμιῶν καὶ ἀμφισβητήσεων.

Ἐν Μονάχῳ, κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1879.

N. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ.

1. Ὁμοίον μακρὸν δημοτικὸν ἔπος ἀδημοσιεύσαμεν ἐν Νεοελλ. Ἀναλέτοις.— Ἡ ἐποποιία τοῦ Διγενῆ διατηρεῖται ἐτι ζωντανή παρὰ τῷ ἡμετέρῳ λαῷ ἐν πολλοῖς κύκλοις δημοτικῶν ἀσμάτων. Τοιαῦτα ἐκδοθέντα καὶ ἀνέκδοτα ἔχομεν μέχρι τοῦδε συλλέξει ὑπὲρ τὰ 800, ἅτινα ἴσως προσεχῶς θὰ ἀδημοσιεύσωμεν ἰδιαιτέρως.

ΒΑΔΙΓΚΤΩΝ

Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ κ. Βαδιγκτῶν ἀποχωρεῖ τῆς ἐν Γαλλίᾳ ἐξουσίας ἀποφέρων τὰς εὐλογίας ἑκατομμυρίων Ἑλλήνων, μετ' ἐνδιαφέροντος θ' ἀναγνώσῃ βεβαίως τὸ ἑλληνικὸν δημοσίον τὰς ἐξῆς περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἐξῆς αὐτοῦ ὡς πρωθυπουργοῦ πληροφορίας. Γεννηθεὶς ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐκ γονέων Γάλλων, ὁ κ. Βαδιγκτῶν, διαμαρτυρούμενος τὸ θρησκευμα, ἀφοῦ προεπαιδεύθη ἐν παρισίανφ λυκείῳ, ἀπεστάλη εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Κανταβριγίας, ἐνθα διέπρεψε καὶ ἐβραβεύθη. Ἀλλὰ μὴ ἀποκοιμηθεὶς ἐπὶ τῶν ἀκαδημαϊκῶν δαφνῶν του, εὐθὺς μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν του ἐπεσεκέθη τὴν Ἰταλίαν, τὴν Ἑλλάδα, τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τὴν Συρίαν καὶ ἐπεχείρησεν ἐμβριθεῖς ἱστορικὰς καὶ ἀρχαιολογικὰς μελέτας, συλλέξας καὶ τὰ πρῶτα στοιχεῖα ἀρίστης συλλογῆς ἀρχαιοτήτων. Ἐκεῖ ἐσπούδασεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰ ἦθη καὶ τοὺς πόθους τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς· αἱ γνώσεις δ' αὐταὶ ἀπέδησαν αὐτῷ χρησιμώταται ἐν τῷ Συνεδρίῳ τοῦ Βερολίνου. Κατὰ τὴν εἰς Συρίαν ἐκστρατείαν τῶν Γάλλων, ὁ κ. Βαδιγκτῶν ἀπῆλθε καὶ αὐθις αὐτόθι καὶ διέτριψεν ὑπὲρ τὰ δύο ἔτη· τὰ δὲ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν του, δημοσιεύθη μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του, ἠνοιξαν αὐτῷ τὰς πύλας τοῦ Ἰνστιτούτου. Ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας ὁ κ. Βαδιγκτῶν ἀπέσχε τῆς πολιτικῆς. Τὰς ψήφους τῶν ἐκλογῶν ἐπέζητησε τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1872· διεκρίθη δὲ ταχέως ἐν τῇ Συνελεύσει, ἰδίως ὡς εἰσρηγῆς τοῦ περὶ νομαρχιακῶν συμβουλίων νόμου. Τὸ ῥωμαλέον σῶμα καὶ οἱ πλατεῖς ὤμοι τοῦ κ. Βαδιγκτῶνος ἐλέγχουσιν ἄνθρωπον εἰθισμένον εἰς τὰς σωματικὰς ἀσκήσεις. Καὶ ἀληθῶς ὡς πρὸς τοῦτο ἔμεινε πάντοτε πιστὸς εἰς τὴν ἀγγλικὴν αὐτοῦ ἀγωγήν. Καὶ ὡς πρωθυπουργὸς ὁσάκις δὲν συνεκροτεῖτο πρὸ μεσημβρίας ὑπουργικὸν συμβούλιον, ἀπήρχετο ἐφιππος εἰς τὸ ἄλσος τῆς Βουλωνίας καὶ διήρχετο αὐτόθι μίαν ἢ δύο ὥρας καλπάζων. Τὴν Κυριακὴν δὲ μετὰ μεσημβρίαν μετέβαινε εἰς τὸ ἐν τῷ Κεραμεικῷ σφαιριστήριον, καὶ δυσκόλως θ' ἀνεγνώριζε τὸν ἐμβριθῆ πολιτικόν, ὅστις ἐβλεπεν αὐτὸν φοροῦντα μαλλίνους περισκελίδας, ἔχοντα τὰς χεῖρας τοῦ ὑποκαμίσου ἀνεστραμμένας καὶ ριπτόντα μετὰ ζέσεως τὴν βρεϊαν σφαιραν πρὸς τὸν σκοπόν. Εἶναι δεινὸς σφαιριστῆς καὶ συχνότατα κερδίζει· ἀλλὰ κερδίσας ἢ χάσας, ἐπανέρχεται μόνος εἰς τὸν οἶκόν του καὶ ἐργάζεται ὡς ἀπλοῦς ὑπάλληλος. Συνήθως ὁ κ. Βαδιγκτῶν ἐγείρεται περὶ τὴν ὀγδόην ὥραν· ὁσάκις δὲ δὲν πρόκειται νὰ προσδρεύσῃ ὑπουργικῶν συμβουλίου, μένει εἰς τὸ γραφεῖόν του. Τὰ ὑπουργικὰ συμβούλια ἀρχοῦντα περὶ τὴν ἑνάτην ὥραν καὶ διαρκοῦσιν ἄχρι τῆς ἕνδεκάτης καὶ ἡμισείας· μετὰ τὸ πέρας δ' αὐτῶν ὁ κ. Βαδιγκτῶν πα-

ραμένει ἐν τοῖς Ἡλυσίοις συνδιαλεγόμενος μετὰ τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας ἢ τινος ὑπουργοῦ. Ἐπιστρέφων περὶ τὴν μεσημβρίαν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν, ἀναγινώσκει τὰ κατὰ τὴν ἀπουσίαν του ἀφιχθέντα ἐγγράφα καὶ δέχεται τὸν διευθυντὴν τοῦ γραφείου τοῦ τύπου καὶ τὸν γραμματέα τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου. Εἶτα προγευματίζει. Περὶ τὰς δύο ὥρας μετὰ μεσημβρίαν, ὁσάκις δὲν πρόκειται ν' ἀπέλθῃ εἰς συνεδρίασιν ἐν τῇ Βουλῇ, δέχεται τοὺς τμηματάρχας καὶ συνεργάζεται μετ' αὐτῶν ἄχρι τῶν 4 μ. μ. Ἀπὸ τῶν 4 ἄχρι τῶν 6 δέχεται τοὺς διακεκριμένους ξένους, τοὺς ζητήσαντας ἐγγράφους ἀκρόασιν, καὶ τοὺς ἐν Παρισίοις παρεπιδημοῦντας Γάλλους διπλωμάτας, ὡς καὶ τοὺς πρεσβευτὰς τοὺς θέλοντας νὰ συνδιαλεχθῶσι μετ' αὐτοῦ ἐκτάκτως, χωρὶς νὰ περιμεινώσι τὴν ἐπίσημον ὑποδοχὴν τῆς Τετάρτης. Περὶ τὴν ἑκτικὴν ὥραν ἐπανέρχονται οἱ τμηματάρχαι φέροντες ἐγγράφα πρὸς ὑπογραφήν. Ἡ ἐργασία αὕτη διαρκεῖ ἄχρι τῶν 8, ὅτε τὰ ἐγγράφα ἀποστέλλονται ἢ διὰ τοῦ ταχυδρομείου, ἢ δι' ἰδιαιτέρων ταχυδρόμων. Ἡ ὑπηρεσία τῶν ἰδιαιτέρων ταχυδρόμων δὲν κατηργήθη, ὡς νομίζουσι πολλοὶ, μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ τηλεγράφου. Καθῆκον αὐτῶν εἶναι ν' ἀπέλθωσιν εἰς τὸν πρὸς ἄν ὄρον χωρὶς νὰ σταθῶσιν οὐδαμοῦ καθ' ὁδόν. Τὰ διπλωματικά ἐγγράφα φέρουσιν εἰς σάκκον, οὗ δὲν ἀποχωρίζονται οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν. Ἄμα φθάντες, ὀφείλουσι νὰ προσέλθωσιν εἰς τὴν πρεσβείαν, πρὸς ἣν στέλλονται, ἢ εἰς τὸ ὑπουργεῖον. Ἐπίσημοι ταχυδρόμοι ὑπάρχουσι παρὰ τῷ ὑπουργείῳ τῶν ἐξωτερικῶν πέντε. Μισθὸν λαμβάνουσι μόνον 1500 φράγκα κατ' ἔτος, μὴ ὑπολογιζόμενων, ἐννοεῖται, τῶν ὁδοιπορικῶν ἐξόδων. Ὅποια ἀντίθεσις πρὸς τοὺς Ἀγγλοὺς ταχυδρόμους, κατὰ κανόνα συνταξιούχους ἀξιωματικούς, λαμβάνοντας πλὴν τῶν ὁδοιπορικῶν ἐξόδων μισθὸν ἐκ 15,000 φράγκων κατ' ἔτος! Πλὴν τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος ταχυδρόμων, οἱ ἀκόλουθοι καὶ γραμματεῖς ἐπιφορτίζονται πολ- λάκις ἀλληλοδιαδόχως νὰ φέρωσιν ἐπίσημα ἐγγράφα εἰς τὴν ἀλλοδαπήν. Ἡ ἀποστολὴ αὕτη εἶναι οἰονεὶ ἀμοιβή, καθὸ παρέχουσα εἰς τοὺς ἐκλεγμένους εὐκαιρίαν νὰ περιηγηθῶσι ξέναις χώραις. Ἄμα φθάντες εἰς τὸν προορισμὸν τῶν, οἱ ἐκτακτοὶ οὔτοι ταχυδρόμοι ἐπιδίδουσι τὰ ἐγγράφα τῶν εἰς τὸν πρεσβευτὴν, ὅστις ἀποστέλλει αὐτοὺς αὐθις εἰς Παρισίους κοιμιστὰς τοῦ πρὸς τὸν ὑπουργὸν φακέλλου. Τὸν φακέλλον τοῦτον ἀφιχθέντες ἐπιδίδουσιν εἰς τὸν διευθυντὴν τοῦ ὑπουργείου, ὅστις κλείει αὐτὸν εἰς τὸ χαρτοφυλάκιον τῶν ἀπορρήτων ἐγγράφων, οὗ τὴν κλεῖδα φέρεῖ ὁ ὑπουργός. Μετὰ τὴν παρέλευσιν ταύτην ὁ βιογράφος ἐξακολουθεῖ ἀφηγούμενος τὸν βίον καὶ τὰς ἐξεις τοῦ κ. Βαδιγκτῶνος. Περὶ ὥραν ὀγδόην ὁ πρωθυπουργὸς γευματίζει.

Εἶτα ἀρχεται ἡ ἐσπερινὴ συναναστροφή. Ὁ κ. Βαδιγκτών δέχεται ἐπισήμως ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος, τὴν Δευτέραν. Ἀλλ' ἡ σύζυγός του, συμπαθεστάτη Ἀμερικανὶς, προσκαλεῖ πολλάκις εἰς γυῦμα τοὺς ξένους διπλωμάτας, καὶ ἀρέσκειται φέρουσα αὐτοὺς εἰς συνάφειαν πρὸς τοὺς ἀνωτέρους λειτουργοὺς τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας. Ὁ κ. Βαδιγκτών καταλείπει ἑνωρὶς, περὶ τὴν δεκάτην, τοὺς προσκεκλημένους του καὶ κλείεται πάλιν εἰς τὸ σπουδαστήριόν του. Κατ' ἀρχὰς ἀναγινώσκει τὰς γαλλικὰς ἐφημερίδας, ἐφ' ὧν οἱ γραμματεῖς του ἐσημείωσαν τὰ μᾶλλον ἀξιανάγνωστα. Καὶ τὰ μὲν ἄρθρα τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς σημειοῦνται διὰ κυανοῦ, τὰ δὲ περὶ τῆς ἐξωτερικῆς δι' ἐρυθροῦ μολυβδοκονδύλου. Ἐπίσης ὑποβάλλεται αὐτῷ καὶ ἐράνισμα ἐκ τοῦ ἀλλογλώσσου τύπου. Ἀλλ' οἱ μεταφρασταὶ ὁμολογοῦσιν ὅτι ἐπὶ τῆς ὑπουργείας τοῦ Βαδιγκτώνος τὸ ἔργον αὐτῶν ἀπλοποιήθη μεγάλως. Καὶ ὄντως, ὁ πρωθυπουργὸς εἶναι κάτοχος πέντε γλωσσῶν, τῆς ἀγγλικῆς, τῆς γερμανικῆς, τῆς ἰταλικῆς, τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῆς ἀραβικῆς. Δύναται λοιπὸν ν' ἀναγινώσκει τὰς πλείστας ἐφημερίδας ἐν πρωτοτύπῳ. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐφημερίδων ὁ κ. Βαδιγκτών διατρέχει τὰ ἐγγράφα τῆς ὑπηρεσίας καὶ ὑπογράφει τὰ μᾶλλον ἐπείγοντα. Περὶ ὧραν ἑνδεκάτην ὁ διευθυντὴς τοῦ ἰδιαιτέρου γραφείου κ. Ποντεκουλάν φέρει αὐτῷ τὰ τηλεγραφήματα τῆς ἐσπέρας. Ὁ φάκελλος εἶναι συνήθως ὀγκώδης, διότι συνήθως τὸ ἐσπέρας τηλεγραφοῦσιν οἱ πρεσβευταὶ τὰ πορίσματα τῶν ἐργασιῶν τῆς ἡμέρας, τὰς συνδιαλέξεις τῶν μετὰ τῶν ὑπουργῶν, τὰς πληροφορίες καὶ τὰς συνέξεις. Ὁ κ. Βαδιγκτών ἀναγινώσκει τὰ τηλεγραφήματα, τὰ συζητεῖ καὶ ἀπαντᾷ αὐθωρεῖ. Ὁ διευθυντὴς τοῦ γραφείου ἀναχωρεῖ περὶ τὴν μίαν ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Τότε ὁ κ. Βαδιγκτών ἀναγινώσκει αὐθις τὰ ἐγγράφα, ὅσα ἐφείλκυσαν ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν του καὶ σημειοῖ διὰ τοῦ μολυβδοκονδύλου εἰς τὸ περιθώριον τὴν ἑνωριαν τῆς ἀπαντήσεως, ἥτις συντάσσεται τὴν ἐπαύριον. Εἰς τὴν κλίνην ἀπέρχεται περὶ τὴν δευτέραν ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Ἀλλ' ἐν τῷ ὑπουργείῳ ἡ ὑπηρεσία τῶν κρυπτογραφικῶν τηλεγραφημάτων διαρκεῖ καθ' ὅλην τὴν νύκτα· ὁσάκις δ' ἀφίχθῃ τηλεγράφημα τι, ἐπιδίδεται εἰς τὸν διευθυντὴν τοῦ ἰδιαιτέρου γραφείου, ὅστις ἀποφαίνεται ἐάν ᾖ ἀνάγκη νὰ ἐξυπνήσωσι τὸν ὑπουργόν. Ὡς βλέπουσιν οἱ ἀναγνώσται, τὸ ἀξίωμα ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ἐν Γαλλίᾳ δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἀργοῖσθων, δὲν ἐπιτρέπει δ' εἰς τὸν κ. Βαδιγκτών ν' ἀπολαύσῃ τῶν ἡδονῶν τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου. Ἐκ πρώτης ὄψεως ὁ κ. Βαδιγκτών φαίνεται ἀνθρωπος ψυχρὸς. Ἀλλὰ μετὰ βραχεῖαν συνδιάλεξιν διαβλέπει τις τὸ ἀξιάγαστον αὐτοῦ ἦθος καὶ τὴν ἔμφυτον ἀγαθότητα, ἥτις ὅμως οὐδέποτε χωρεῖ

ἄχρις οἰκειότητος. Ὁ λόγος του εἶναι σαφὴς καὶ ἐσκεμμένος. Ἀκούει μετὰ προσοχῆς τὰ ἀναπτυσσόμενα αὐτῷ ἐπιχειρήματα καὶ ἐκτιμᾷ αὐτὰ προσηκόντως. Ἀλλ' ὁσάκις ἀποφασίσῃ τι, εἶναι ἀμετάτρεπτος. Θέλει νὰ κρίνῃ τὰ πάντα ἀφ' αὐτοῦ. Οὐδὲν ἐγγράφον διεκπεραιοῦται, ἐάν μὴ ἀναγνώσῃ πρότερον ὑπ' αὐτοῦ καὶ διορθωθῇ ἰδίᾳ χειρὶ. Ἐκ πάντων τῶν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ὑπουργῶν ὁ κ. Βαδιγκτών εἶναι ἀντιβρόχως ὁ μᾶλλον δυσπρόσιτος εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ τύπου. Καθ' ἑκάστην ἀνταποκριταὶ γαλλικῶν καὶ ἀλλογλώσσων ἐφημερίδων πειρῶνται ἐπὶ ματαίῳ νὰ εἰσδύσωσιν ἄχρις αὐτοῦ. Μετὰ πολλὰς περιστροφὰς καὶ ῥαδιουργίας ὁ ἀνταποκριτὴς μεγάλου ἀγγλικοῦ φύλλου κατώρθωσε νὰ συστηθῇ ὑπὸ τοῦ κ. Ποντεκουλάν. «Ἀὔριον, ἀπήντησεν ὁ κ. Βαδιγκτών, θὰ ὀμιλήσω εἰς τὴν Βουλὴν. Δότε εἰς τὸν κ. . . μίαν ἔδραν ἐν τῷ διπλωματικῷ θεωρεῖῳ. Ἐκεῖθεν θὰ δυνῆθῃ νὰ μὲ ἀκούσῃ ἄριστα καὶ νὰ γράψῃ εἰς τὴν ἐφημερίδα του τὰς ἐντυπώσεις του περὶ τῶν λόγων μου καὶ τοῦ ἀτόμου μου». Πολλοὶ ἀνταποκριταὶ ἐν τῇ ἀπογνώσει των προσῆλθον εἰς τὰς ἐπισήμους ὑποδοχὰς τοῦ ὑπουργοῦ, καὶ μόλις παρουσιασθέντες ἀπεπειράθησαν νὰ σρέψωσι τὸν διάλογον εἰς τὴν πολιτικὴν. Ὁ κ. Βαδιγκτών τοὺς ἀκούει μετὰ θρησκευτικῆς σιωπῆς, καὶ ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως τοὺς προσκαλεῖ νὰ ζητήσωσι τὴν ἐπαύριον πληροφορίας παρὰ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐπὶ τοῦ τύπου γραφείου. 1

Η ΕΙΣ ΣΙΒΗΡΙΑΝ ΑΕΙΦΥΓΙΑ

Ἡ ἐφημερὶς τῆς Πετρούπολεως Γολδός (Φωνή) ἀναγγέλλει ὅτι ἡ ῥωσικὴ κυβερνήσις συνῆψε συμβόλαιον πρὸς τινὰ ἔμπορον ἵνα οὗτος μετακομίσῃ εἰς Σιβηρίαν δωδεκακισχιλίους καταδίκους, δι' ἀτμοπλῶν καὶ διὰ τοῦ ποταμοῦ Βόλγα.

Πρὸ τῆς καινοτομίας ταύτης ἡ εἰς Σιβηρίαν μετὰβασίς ἐγένετο πεζῇ ὅθεν δήποτε τῆς ῥωσικῆς γῆς. Πολωνὸς δὲ τις Ρουφίνος Πιοτρόβσκις κατορθώσας ν' ἀποδράσῃ τῆς Σιβηρίας μετὰ τετραετῆ διαμονὴν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ τῆς ὀδύνης καὶ τοῦ θανάτου διηγεῖται φοβερὰ πράγματα ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν αὐτοῦ.

«Οἱ φυγάδες, λέγει, διαιροῦνται κατὰ ομάδας διακοσίων πενήκοντα τὸ πολὺ ψυχῶν ἢ τοῦλάχιστον ἑκατὸν, μόνῃ δὲ ἡ μετὰβασίς αὐτῶν καὶ τὸ ἀπαιτούμενον χρονικὸν διάστημα εἶνε ἐκ τῶν μεγίστων μαρτυριῶν καὶ δεινῶν τῶν ἀποκλήρων ἐκείνων θυμάτων τῆς Μοίρας. Ἡ ὁδοπορία, φέρ' εἰπεῖν, ἀπὸ Κιέβου εἰς Τοβόλσκην διαρκεῖ ἔτος ὅλον, ἐάν δὲ οἱ κατάδικοι ἀποστέλλωνται περαιτέρω, οἷον εἰς τὰ Νερτσίνσκις) θὰ ὁδοπορῶσι διετίαν ὅλην καὶ τι πλέον. Ἐκάστης συνοδείας ἡγεῖται κοζάκος ἔφιππος

ΚΑΛΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Ἡ καλὴ συμπεριφορὰ συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἐνοχλῇ τις ὀλίγον τὸν ἑαυτόν του, διὰ νὰ προξενῇ εὐχαρίστησιν εἰς τοὺς ἄλλους· ἐκ τούτου δὲ προέρχεται μέγα πλεονέκτημα δι' ἑκάστον τῶν καλῆς συμπεριφορᾶς ἀνθρώπων. Ἐάν εἴμεθα δώδεκα π.χ. δέχομαι ἑνδεκα φιλοφρονήσεις εἰς ἀνταλλαγὴν μιᾶς καὶ μόνῃς, ἐπομένως εὐχαριστοῦμαι ἑνδεκάκις πλεότερον παρὰ ἐάν εὐρισκόμεν μεταξὺ ἀνθρώπων μὴ καλῆς συμπεριφορᾶς. Ἐγώϊσται, οἵτινες δὲν θέλετε νὰ ἐνοχληθῆτε διὰ κανένα, κάμνετε κακὸν ὑπολογισμόν. Κυρία Ε*.

Γνώμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιού.]

350.

Παροξυνόμεθα κατὰ τῶν κατασοφίζομένων, διότι νομίζουσιν ἑαυτοὺς κρείττονας ἡμῶν κατὰ τὴν δεξιότητα.

351.

Μετὰ πολλοῦ πόνου λύονται τὰ δεσμὰ τοῦ καταδύσαντος ἔρωτος.

352.

Σχεδὸν πάντοτε ἡ ψυχὴ ἡμῶν νυστάζει ἐν συναναστροφῇ ἀνθρώπων, μεθ' ὧν νυσταγμὸς δὲν ἐπιτρέπεται.

353.

Ὁ χρηστὸς ἀνθρωπος καὶ μανικῶς πρὸς τὸν ἔρωτα φέρεται, βλακικῶς ὅμως οὐδέποτε.

354.

Ἐπάρχουσιν ἐλαττώματα, ὧν ἡ καλὴ χρῆσις ἀναδεικνύει αὐτὰ καὶ αὐτῆς τῆς ἀρετῆς λαμπρότερα.

355.

Ἄλλων μὲν ἀνθρώπων ὁ θάνατος διεγείρει ἐν ἡμῖν πόθον μᾶλλον ἢ λύπην, ἄλλων δὲ λύπην μὲν διεγείρει, πόθον δὲ οὐδόλως.

356.

Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, προθύμως ἐπαινοῦμεν μόνους τοὺς θαυμάζοντας ἡμᾶς.

357.

Τὴν μικρόνοιαν προοῦσι καὶ τὰ ἐλάχιστα τῶν πραγμάτων, ἡ δὲ μεγαλόνοια διαβλέπει ἅπαντα καὶ ἀπτόητος μένει.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Δύο σύζυγοι συζητοῦσι περὶ τῶν δώρων, ἅτινα πρόκειται νὰ δώσωσι τὴν πρώτην τοῦ ἔτους. — Ἀλήθεια! ἀναφωνεῖ αἰφνης ὁ σύζυγος, τί σοῦ ἔδωκα περίσου τὴν πρωτοχρονιάν; — Δὲν ἐνθυμεῖσαι; τὸ ὠραῖόν μου ἄσπρον γουναρικόν. Τὸ ἡγόρασες μάλιστα χωρὶς νὰ τὰ πληρώσῃς.

— Ἄ, ναί! Ἐφέτος λοιπὸν θὰ σοῦ κάμω

καὶ φέρων λόγγην, ἐπονται δὲ οἱ κατάδικοι δέσμιοι εἴτε ἀνὰ ἓνα εἴτε ἀνὰ δύο συνδεδεμένοι τοὺς πόδας ἢ τὰς χεῖρας. Μετὰ δὲ τούτους ἔττεροι περὶ τοὺς εἴκοσι δεδεμένοι τοὺς καρποὺς τῶν χειρῶν ἐπὶ σιδηρᾶς μακρᾶς ῥάβδου ὀρίζοντες, φερομένης· τινῶν δὲ καὶ οἱ πόδες εἶνε δεδεμένοι.

Ἐφ' ἀμαξῶν φέρονται τὰ σκεύη καὶ οἱ ἀσθενεῖς ἔχοντες περὶ τὸν τράχηλον κλοιὸν σιδηροῦν συνδεδεμένον δι' ἀλύσεως μετὰ πασσάλου προσηρμοσμένου ἐπὶ τῆς ἀμάξης. . . Ὅτε δὲ κοιμῶνται ἀδύνατον νὰ κινηθῆ τις χωρὶς καὶ νὰ μὴ ἀφυπνίσῃ τοὺς δυσμοῖρους συντρόφους του, τοὺς μετ' αὐτοῦ συνδεδεμένους ἐν τῇ αὐτῇ σιδηρᾷ ῥάβδῳ, χωρὶς νὰ τοῖς προξενήσῃ δριμυεῖας ἀλγηδόνας, ἐάν μάλιστα κινηθῇ αἰφνης καὶ ἀποτόμως, ὡς συμβαίνει συνήθως κατὰ τὸν ὕπνον».

Φρίσσει τις ἀναλογιζόμενος ὅτι τοιαύτη τις ἔδοιπορία μέλλει νὰ διαρκῆσῃ ἐν ἡ δύο ἔτη. Ἡ δὲ περιγραφή τῶν δεινῶν καὶ μαρτυριῶν, ἅτινα ἀναμένουσι τοὺς δυσμοῖρους φυγάδας μετὰ τὴν ἀφίξιν των εἰς τὸν πρὸς θν ὄρον, εἶνε τι ἀδύνατον καὶ ἀνώτερον ἀνθρωπίνης χειρός. φ*

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΛΟΙΔΟΥ

[Ἐκ τοῦ Paris-Murcie]

Ἀγαπητὴ Κυρία,

Ἀμνησῶ νὰ ἐπαρκέσω εἰς τὴν ὑμετέραν αἰτησίαν, ἅτε προσκαλουμένη νὰ δηλώσω ἐπιτετραμμένως ὅτι αἰσθάνομαι ἄδουσα ἐπὶ σκηναίῳ. Ἐτη ὅλα ἂν ἔγραψον, τόμους ὅλους ἂν ἐπλήρουν, δὲν θὰ ἐποίησαν τοῦτο ἀκριβῶς, διότι οὐδέποτε ἔσχον πλήρη ἐπίγνωσιν τῶν μυριῶν καὶ πολυειδῶν αἰσθημάτων μου. Δι' ὅλης τῆς ἡμέρας τὰ νεῦρά μου ἐρεθίζονται, ὅταν τὸ ὄνομά μου τυπωθῇ ἐν τῷ προγράμματι· ὅσον προσεγγίζῃ ἡ κρίσιμος ὥρα, τοσοῦτον καταλαμβάνομαι οἶονεῖ ὑπὸ φλεγμαίνοντος πυρετοῦ· παρερχομένη δὲ εἰς τὴν σκηνὴν φοβοῦμαι δεινότατα. Τί αἰσθάνομαι ἐφ' ὅσον ἄδω, οὐδέποτε οὔτε ἐνόησα, οὔτε ἠσθόμην, διότι τοῦτο ἐξήρτηται ἐκάστοτε ἐκ τοῦ προσώπου ὃ διαδραματίζω, καὶ τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης συμφωνίας τῶν περὶ ἐμέ. Ὅταν πάντα βαίνωσι κατ' εὐχὴν, αἰσθάνομαι ὡς ἐν τῷ μελοδράματι Agnès:

Des choses que jamais rien ne peut égaler
Et dont, toutes les fois que j'en entends parler,
La douceur me chatouille, et là dedans remue
Certain je ne sais quoi, dont je suis tout émue.

Πολλάκις ἐπαναλαμβάνω τοὺς ἐν τοῖς Χερουβεῖμ τοῦ Μοζάρτ λόγους:

Non so più cosa son, cosa faccio,
Or di foco, ora sono di ghiaccio.

Τοὺς λόγους μου θὰ ἐποίησαν καταληπτοὺς ἄδουσα μᾶλλον ἢ γράφουσα· χειρίζομαι καλῶς τὴν φωνήν, οὐχὶ τὸν κάλαμον.

Ἀδελφίνα Πάττη.

δῶρον τὴν τιμὴν του. Ἐὰν ὑπάγω νὰ τὸ πληρώσω.

— Δοιπὸν ὁ φιλάργυρος Χ. ἤνοιξε τὸ σπήτι του, καὶ δίδει συναναστροφάς;

— Βέβαια πρὸ δύο ἢ ἑβδομάδων.

— Καὶ πῶς δέχεται;

— Μὲ τὰ δύο χεῖρα καὶ ὅ,τι τοῦ δώσουν.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * * Εἰς τὸν πρῶτον χορὸν, εἰς ὃν μεταβαίνει νεάνις, ἐρωτᾷ ἑαυτὴν: «Ἐὰν πέσω ὅταν θὰ χορεύσω;»

— Εἰς τὸν δεύτερον: «Πῶς μ' εὐρήκαν; Ὁραίαν;»

— Εἰς τὸν τρίτον: «Τὰ φῶτα ἦσαν λαμπρότατα, ἡ μουσικὴ θελκτικὴ, ἐχόρευσα εἰς ὄλους τοὺς χορούς, οἱ πόδες μου ἔτρεχαν, ἤμην ὡς μεθυσαμένη σχεδόν.»

— Εἰς τὸν τέταρτον: «Πῶς μ' εὐρίσκει ὁ κ.**, ἐκεῖνος ὅστις ἔχει τὸν πλοῦσιον θεῖον; τοῦ ἀρέσκω;» (H. Taine).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Αἱ νῆσοι Λοφόθεν εἶνε ἄγονοι ὡς πᾶσαι αἱ ἀναριθμητοὶ νῆσοι αἱ παρὰ τὴν Νορβηγίαν. Εἶνε δὲ αὐταὶ πέντε μεγάλαι καὶ πλείονες μικρότεραι κατοικοῦμεναι ὑπὸ τετρακισχιλίων περιπέου ψυχῶν. Τὸν Φεβρουάριον δὲ καὶ τὸν Μάρτιον ἐπιδίδονται μετὰ πλείστης δραστηριότητος εἰς τὴν ἄλιειαν τοῦ ὀνίσκου. Ἀρχομένου τοῦ Φεβρουαρίου ὁ ὀνίσκος ἔρχεται ἀπὸ τοῦ πελάγους πρὸς τὰς ἀκτὰς τοσοῦτον πυκνὸς τὸ πλῆθος, ὥστε λέγεται ὅτι ὅταν ὠτοκῆσῃ καὶ ἐκκολληθῶσι τὰ ἰχθύδια σχηματίζονται ἐν τῷ βυθῷ τῆς θαλάσσης ὄρη ὄλα, ἐφ' ὧν οὐχὶ σπανίως προσκρούει ἡ βολίς. Ἀφ' οὗ ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου παρασκευάσων οἱ ἐκ τῶν περίξ ἐρχόμενοι ἄλιεῖς τὰ πρὸς ἄλιειαν, ἐπιδίδονται εἰς αὐτὴν ἐπιβαίνοντες τρισχιλίων πλοιαρίων εἰκοσακισχιλιοὶ ἄνδρες. Διαιροῦνται δὲ τὰ ὕδατα εἰς τρεῖς τάξεις, τούτέστιν εἰς τὰ ἔχοντα βάθος 30 ὄργυιων (55 μέτρων), 45 ὄργ. (82 μέτρων) καὶ 120 ὄργ. (219 μέτρων), πέραν δὲ τούτων ἡ θάλασσα εἶνε τοσοῦτον βαθεῖα, ὥστε καὶ μετὰ 300 ὄργυιᾶς (549 μέτρα) δὲν δύναται τις νὰ εὕρῃ τὸν πυθμένα αὐτῆς.

Τῷ 1877 ἡ ἄλιεια ἤρθε τι ἐξαιρετον· διότι ἐν αὐταῖς ταῖς Λοφόθεν νήσοις ἠλιεύθησαν 29, 500,000 ὀνίσκων, τούτέστι κατὰ 5,500,000 πλείονες τοῦ 1860, ὅπερ ἐνομιζέτο τὸ γονιμώτατον πάντων τῶν ἐτῶν. Εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο ἂν προσθέσωμεν καὶ τοὺς ἐν ταῖς παρακειμέναις ἀκτᾶς συλληφθέντας 4,500,000 ὀνίσκους, ἔχομεν ἐν ὅλῳ 34,000,000. Τούτων δὲ 500,000 ἐφαγώθησαν ὑπὸ τῶν ἀλιέων, 24,500,000 ἐπαστῶθησαν καὶ 4,500,000 ἐξηράνθησαν.

Ἡ περιουσία, ἣν κατέλειπεν ὁ ἰδιότροπος

δοῦξ τῆς Πορτλάνδης, εἶνε ἀληθῶς μυθώδης. Τὸ ἐν Βελθὲκ κτήμα ἀπέφερεν αὐτῷ κατ' ἔτος 1,375,000 φράγκα, τὰ αὐτόθι ἀνθρακωρυχεῖα 250,000 φράγκα (ἀλλ' ἡ ἐξ αὐτῶν πρόσδοδος θ' ἀνέλθῃ βραδύτερον εἰς 2,500,000 φράγκα), τὰ ἐν Νορθουμπερλάνδῃ κτήματα 300,000 φράγκα, τὰ ἐν Καιτνέφ, 200,000 φράγκα, τὰ ἐν Ἀϊρσάϊρ 1,500,000 φράγκα, αἱ ἐν Λονδίνῳ οἰκίαι 2,500,000 φράγκα. Ἡ κινητὴ περιουσία τοῦ δουκὸς ἀνήρχετο εἰς 25,000,000 φρ. εἰς χρεώγραφα· κατὰ τὸν θάνατόν του δ' εὐρέθησαν κατατεθειμένα εἰς τὸν τραπεζίτην του εἰς μετρητὰ 1,750,000 φρ. Ὁ κληρονόμος τοῦ ἀπέτισεν εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον ὡς φόρον ἐπὶ τῆς κληρονομίας 10,000,000 φρ. Εἰς Ἀναγνωστῆς.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

[Συμβουλαὶ πρὸς τοὺς γαμβρούς.]

Ἡ ὑπερβολὴ αἰσιοδοξίας ἤθελεν εἶναι τὸ νὰ εἶπεν τις ὅτι ὄλαι αἱ νύμφαι εἶναι ἡμίθεοι, ὡς κατὰ τοὺς μυθικοὺς χρόνους, ἀλλὰ καὶ ἄδικον ν' ἀρνηθῇ ὅτι ὑπάρχουσιν ἄγγελοι μετὰξὺ αὐτῶν, καὶ πλείονες μάλιστα ἐν Παρισίοις ἢ ἐν πάσῃ ἄλλῃ χώρᾳ. Πρέπει δὲ καὶ νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι μέχρις ἐλαττώματος προβαίνει ἐνίοτε ἡ παρεχομένη ὑπὸ τῶν Παρισινῶν μητέρων εἰς τὰς θυγατέρας ἀγγελικὴ ἀνατροφή, ἀφοῦ ἐκ ταύτης καθίστανται διανοητικῶς τε καὶ ἠθικῶς πλάσματα τοσοῦτον ἀβρὰ καὶ εὐπαθῆ, ὥστε ἀποβαίνει ἀδύνατον νὰ ἐγγίση αὐτὰ ἀνευ πόνου ἢ χεῖρ συνήθους θνητοῦ.

Αἱ τοιαύτης τυχοῦσαι ἀνατροφῆς νεάνιδες ἐλκύουσιν, ὡς εἶναι ἐπόμενον, πάντας τοὺς γαμβρούς, νομίζοντας ὅτι παρέχεται αὐτοῖς ἐκ ταύτης ἐχέγγυον εὐδαιμονίας καὶ ἀσφάλειας ἐκ παντὸς συζυγικοῦ κινδύνου. Ἐκ τοιούτων κατὰ μνηστον σκέψεων διώκουσιν ἀκαμάτως τὰ δρωμένα ἀγγελικὰ πλάσματα, νυμφεύονται αὐτὰ μετὰ χαρᾶς καὶ κοιμῶνται ἔπειτα ἐν εἰρήνῃ.

Οὐδόλως ὀρεγόμεθα νὰ ταραξώμεν τὴν ἡσυρήσωμεν, ὅτι ὁ ἀναλαμβάνων νὰ παρατηρῇ ἀπὸ τοῦ μητρικοῦ εἰς τὸ συζυγικὸν ἀνθοκομῆτον τοιοῦτον εὐγενὲς ἄνθος πρέπει νὰ ἦναι ὁ ἴδιος διακεκριμένος ἀνθοκόμος. Πανταχοῦ εὐδοκιμοῦσι μόνον τὰ συνήθη φυτὰ, τὰ δὲ ἐκλεκτὰ, ἂν στεροποιήσῃς, ἢ μαραίνονται καὶ θνήσκουσιν περιπέου, ἢ μαραίνονται καὶ θνήσκουσιν ἢ ἐπαθῆσθαι εἰς τὴν ἀγρίαν κατάστασιν ἢ ἐπαθῆσθαι μόνον ἀποδίδουσιν ἀντὶ ἀνθέων.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, νομίζομεν καθήκον ἡμῶν νὰ συμβουλευσωμεν τοὺς πεζοὺς ἄνδρας νὰ νυμφεύωνται ἀπτεροὺς γυναῖκας· τοῦτο ὁ μόνον φιλάνθρωπότερον ἀλλὰ καὶ πολὺ ἀσφαλέστερον εἶναι.

P.

[Octave Feuillet]

ΑΘΗΝΑΙ—ΤΡΗΣΙΣ ΚΕΡΙΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΑΤΙΑΣΟΦ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΦ, 15